

Arwio

TIR10

Vihik,

mida parem
poleks olnud

Toimetaja INGVAR LUHAÄÄR

Autori kaanekujundus ja joonistused

Olin kunagi alpinist, jäi harjumus iga kolme-nelja meetri tagant kaljuprakku konks toksida. Käesolev luulevihik tekkis ilmselt sellest harjumusest.

Autor

Sõda

Kõik on nagu ikka –
bussid liiguvad,
kohvik töötab,
õhtupool läheb ilm selgemaks,
ainult miski ei rõõmusta –
ei õigel ajal tulnud buss,
ei avatud kohvik,
ega lihtsameelne kevadpäike.

6.4.22

Armunud

Kui armunud end riidest lahti võtavad,
muutuvad nad mütoloogilisteks olenditeks,
kes elavad fantastilises maailmas
ja räägivad meile mõistmatut keelt.
Selle kirjeldus oleks siin üsna tarbetu.
Kui nad jälle riides on,
ei tähenda see sugugi,
et tulid reaalsusse tagasi.
Nad on nagu kavalad hullumeelsed,
kes hoolega normaalsust teesklevad.

7.4.22

Eedeni aed

Meenutan tihti fantastilist õhtut,
kaunimat kõige perfektsemast luulest.
Esimest korda siis Eedeni aeda
tulime,
kallim ja mina ehk lühidalt meie.
Eeva ja Aadam.
Tutvume uuesti.
Hämmastav, et ei häbene uudishimu,
vaimustust ja oma keha,
kuigi ei ole see lõuend, ega ka marmor ei ole.
Kes oleks arvanud, millised aarded
avastust ootasid Eedeni aias!
Heldesti kingitud, ühisteks saavad
varjatud ehted, nagu me hing ja me saatus.
Nüüd, justkui Kreutzwaldi kuuvalges jutus,

ihkame alati Eedeni aeda.
Uinume, muljetest väsinud lapsed,
teisel pool ilmatut tabu.
Küll oli elamus!
Madu ei ole me näinud,
pärast küll selgus, et tema meid märkas,
ootama jäi, tahtis sõpradeks saada.
Ärkame öösel:
kas nüüd on meil saladus?
Või seda nägime magusas unes?
Piinlikkust mingit ei tunne,
lihtsalt ei usu, et keegi mõistab,
Matisse'i ju enam ei ole.

10.4.22

Renoir'i tüdrukud

Esimese maailmasõja ajal elas vana Renoir peaaegu rindejoonel. Ja mida ta seal tegi? Maalis ikka oma magusaid tüdrukuid. Sõja koledused said kuidagi üle elatud, aga Renoir'i tüdrukud elavad läbi aegade. Nende lapsikud pilgud, õrnad huuled, soojad rinnad ja lauged õlajooned kehastavad parimat, milleni on inimkond jõudnud oma arengus.

Uue sõja ajal laulan oma kallimast, oma magusast ukraina tüdrukust. Kuigi paistis, et kellel neid ennesõjaaegseid mälestusi nüüd enam tarvis. Ometigi on sellel uus tähendus, sest minuga elavad praegu kaks toredat ukraina tüdrukut – kallima sugulased. Kahjuks pole tulnud nad niisama külla, vaid põgenesid pommide alt. Ka poja juurde Helsingisse tulid kaks ukraina

tüdrukut. Ei tea veel, kui toredad nad on, aga kah sugulased.

Unustasin, imearmsad natuke paksud pepud on Renoir'i tüdrukutel. Mitte ainult Renoir'il vaid igal normaalsel inimesel on inimkeha imetlemine palju tähtsam kui kõik, mida peetakse sõja põhjuseks.

11.4.22

* * *

Sinisilmne unistaja
ei saa võita õelat kurja
enne kui ta muutub ise
küllalt alatuks ja tooreks,
et ei halasta, ei kõhkle
ega pelga rohkeid ohvreid.

19.4.22

* * *

Tunnistada, et oled Venemaa kodanik, on nüüd täpselt samahea, kui teiste kuulates valjusti peeretada. Siis kõik su viisakad vestluskaaslased teevad näo, nagu poleks midagi märganud, igaühega võib ju juhtuda... Aga sina tead, et sugugi mitte igaühega. Eesti politsei ei saa siin kuidagi aidata – minge aga Vene saatkonda oma probleemidega, Eesti kodanikel selliseid probleeme ei esine.

20.4.22

* * *

Venelased on patoloogiliselt valelikud ja silmakirjalikud. Kes nõuka ajal elas, mäletab hästi, kui tähtsaks siis peeti kõigi maade proletaarlaste ühtsust, sellest sai lausa igalt rahatähelt lugeda. Kõik olid kohustatud seda pühalikult töötama. See oli selline väärtus, mille eest tuli elu anda kõhklemata. Kui aga nõuka võim otsa lõppes, selgus äkki, et kogu see töörahva jutt oli ainult „elanikkonna jaoks“, keegi pole mõelnudki punalippu kaitsta, hoopis teised väärtused olid tegelikult mängus, ei hakka seletama, millised, nüüd on see niigi kõigile selge.

22.4.22

Visand

Teate, kuidas muusikali peategelane sammub tantsides läbi rahvasumma, ja kõik talle naeratavad, kõik juhuslikud möödakäijad tantsivad samas rütmis. Sellist pilti õnnestus mul näha me igapäevases elus, kui sugulasega, 7-aastase tüdrukuga Viru keskuses käisime. Kõlas mingi rütmiline viis, ja tüdruk hakkas liikudes tantsima. Ta pole raasugi kõhelnud, et just tema on selle muusikali peategelane – kõige kenam, kõige graatsilisem ja kõige lõbusam tüdruk kogu maailmas. Ja tõesti rohked vastutulijad naeratasid talle südamest, seda kinnitades.

Milline imeline vanus on 7 aastat! Veel paar aastat, ja ei õnnestugi enam nii loomulik olla, nii siiralt uskuda, et oled selle maailma tippsaavutus, hakkad mõtlema, mida kõik need tädid ja onud sinust arvavad. Ütlen rohkem, igas sarmikas täiskasvanud daamis on seda sära ja võlu täpselt

nii palju, kui palju ta suutis oma lapsikust alles hoida ja täiskasvanu ellu kaasa tuua.

Ütlen veelgi rohkem. Tüdruk on sõjapõgenik, ja et ta Viru keskuses tantsides kõnnib selle asemel, et kodulinnas pommivarjendis istuda, on minu elu suurim saavutus.

Räägitakse tihti, et kõik, mida inimene teeb, teeb ta iseenda jaoks. Minu puhul on see tõesti nii. Oleksin hulluks läinud üksi rindeuudiseid kuulates. Tüdrukute tulekuga aga sain justkui sündmuste osavõtjaks.

24.4.22

Ootamatu unenägu

Juba kaks kuud ei kohtu me kallimaga unes, kuid mingit nukrust selle pärast ei tunne, sest nukruseks on praegusel ajal palju hullemaid põhjusi, pealegi olen nüüd üleni igapäevastes tegemistes – mul tekkis „pere“ – kallima onupoja tütar oma 7-aastase tütrekesega. Täna kuupäev unenäo kirjelduse all peab seletama, et sugulased on sõjapõgenikud Harkivist. Vanemaga neist saime tuttavaks, kui ta ise 7-aastane oli. Suvitasime siis kallima lapsepõlvkodus Ukrainas.

Räägin siin kallim, kallim, pean vist seletama lühidalt, miks ta nii kallis on. Kallim kasvas Ukrainas oma vanaema ja vanaisa juures, nagu mina Eestis oma vanatädi juures, keda emaks kutsusin. Kui olime koolilapsed, surid kallima vanaema ja minu vanatädi, keda emaks kutsusin (kordan meelega). Väga paljud lapsed kasvavad armastuses, see on neile nagu õhk, mida tähele ei pane. Me kallimaga aga olime sellised lapsed, kes teada said, et see õhk võib ka otsa lõppeda, ja siis maailm, kus me

elame, ei olegi enam kena ja armas, vaid hoopis külm sürrealistlik kõrbe. Selle kibeda teadmisega leidsime me teineteist. Pole isegi otsinud ega oodanud, sest pole uskunud, et selline leid võimalik on.

Nüüd aga tagasi tänapäeva, kus selgub, et 7-aastane vanus on tõeline koketsuse tipp. Milliseid ilmekaid pilke oskab tüdrukuke oma emale heita! Vanaonuga ei pruugi koketne olla, see on niigi kõrvuni armunud. Mängin lapsega päeva läbi, mõni kord ei jaksa pärast riidest lahtigi võtta.

Unenägusid pole viimasel ajal üldse näinud. Oli üks hästi segane sõjateemaline, sellises küll poleks tahtnud kohtuda.

Tänases unenäos oli killuke hoopis teisest, hiilgavast suurlinna elust, kus kallim ütleb mulle, et sööme õige täna õhtust restoranis, ja see pole mingi sündmus, vaid täiesti igapäevane asi. Et selles elus sõda ei ole, seda ei peagi seletama. Ja mina taipan kohe, et kui lähme nüüd restorani, siis laste juurde Helsingisse täna juba ei sõida, ja tarvis jõuda rongipiletid enne restorani raudteekassasse tagasi viia. Kallimat ärritab väga kitsikus ja ihnsus, tuju langeb kohe tükiks ajaks, kuid ärritab sammuti, kui keegi pereliikmetest unustab, kui raske on teenida seda raha, mida õnneks tõesti jätkub.

Huvitav fantastiline detail: piletid, mida tarvis tagastada, näevad välja nagu nartsissitaolised valged lilled ja seisavad nad ämbris, milles sampuse pudeli ümber jääd pannakse. Jah, ei ole veel närtsinud, kassa peaks neid vastu võtma. Homme, kui rong on juba läinud, on seda teha hilja.

26.4.22

Veel ootamatut

Imelise hingerahuni olen jõudnud neis unenägudes. Täna vihtlesin saunas sõbraga, kes juba 9 aastat Manalas. Ja kallim, kallim ootas kodus, selles pole saanud mingit kõhklust olla. Pärast üks elevel tüdruk, kursusekaaslane jutustas mulle kallima aspirantuuri juhataja juubelist, ja ma veel mõtlesin, hea, et kallim ei näe seda üleliia koketset suhtlemist. Ei olegi kallimat näinud selles unenäos, kuid olin täiesti kindel, et kallim ootab mind kodus.

Hommikul taipasin, et too imeline hingerahu on mul nüüd ka ärkvel, kuna teen täpselt seda, mida kallim minult ootab – võtsin oma perre kallima onupoja tütre Harkivist 7-aastase lapsega, kes tulid Eestisse sõjapõgenikena. Neile annan kogu oma armastuse, nii palju, kui seda mul leidub, ja usun, et seda on ikka rohkem, kui Putinil rakette ja pomme. Hingerahu on tõesti täiesti imeline.

3.5.22

Unenägu

Käisime Nastjaga poes limonaadi, piima ja kartulit ostmas. Teel mängisime, et teeme koolis poppi ja peidame end ootamatult igalt poolt ilmuvate õpetajate eest. Seetõttu hiilisime ümber järve mööda “džunglirada”, läbi tihniku, kuhu ma varem last viia polnud julgenud. Kooli jätsime seekord tõesti vahele, aga õpetajale oli sellest teatatud, nii et polnud vaja end varjata. Ostsime poest päevalillekimbu. Palusin Nastjat kimpu kanda, et ta selle taha ennast varjata

saaks, mäng jätkus. Koju jõudes ütles tüdruk, et see kimp on tema emale. Ma ei saanud ju lapselt kimpu ära võtta. Kuid kallim sai kõigest aru ja tuli kohtuma.

Oleme noored spetsialistid, oleme varakevadel Hiiumaal. Lumi sulab, ümberringi on kõik üleujutatud, ojad voolavad. Tihenevas hämaruses külastame kohalikku hüdroloogilist ja hüdrokeoloogilist seirejaama. Õues on madratsitega, tekkide- ja pesuga voodid. Küllap magavad siin tudengid suvisel praktikal. Pilt on nagu Tarkovski filmist - voolav vesi, mingid mahajäetud asjad. "Kui me siin töötama hakkame, tuleb see voodipesu kohe pesukööki saata," mõtlen endamisi. Ilmub kohaliku administratsiooni delegatsioon. Nad valivad kohta uuele perekonnaseisumeti hoonele. Delegatsiooni juht tuleb kallima juurde, hakkab midagi rääkima. Seisan kõrval, valmis tõlkima. Ametnik selgitab, et kahjuks pole aega, delegatsioon ootab, ta lihtsalt kuulis külaliste saabumisest ja tahtis tutvuda.

Seirejaamas on maja, astume sisse, tuba on soojaks köetud. Petrooleumilambi valguses istub unine hüdrokeoloogide paar. Ütleme, kes me oleme. Paar noogutab mõistvalt, neil pole tuju meiega suhelda. Nad elavad ja töötavad siin pidevalt, ei ole neil meie vastu mingit huvi, me ju tulime ja kaome jälle, ja ei näe nad meid enam.

Lähme välja. maja taga on üleujutatud metsamaa kuni silmapiirini. Näeb välja üsna ilmekalt. Kallim astub vapralt vette. "Kas su saapad ei leki?" küsin murelikult. "Ei leki," vastab kallim. "Kas sa tõesti tahad, et me siia jääksime?" Ma saan aru, et kui vastan "Jah", on kallim valmis sellist ohvrit tooma, kuid kas on mul õigust seda kallimalt nõuda? Töö suurlinna arhitektidega on ju

muidugi palju huvitavam. Kusagilt ma tean juba, et ees ootab töö arhitektidega.

Igaks juhuks seletan, et mingit seirejaama pole Hiiumaal kunagi olnud.

10.5.22

Euroviisu-2022

See kord Euroviisul on toredad laulud – siirad ja ilmekad ja avameelsed.

Kui lõbusad, tõesti siis võidurõõmsad, kui tõsised, siis Jumal hoidku kui julged ja liigutavad.

Peaaegu ei olegi tüüdanud poppi, kus viisid ja rütmid kõik sulavad ühte, ja millest ei jää mitte midagi meelde.

Kas tõesti siis pidi algama sõda, et hakkaks me niimoodi laulma?

11.5.22

* * *

Sünnipäeva veedad nagu alati oma lastega Helsingis? – küsivad sõbrad. Taipan nukralt, et sõbrad elavad endist elu – reise- ja pidudega, ega oska ette kujutada, et tähtsamaks on saanud hoopis teine küsimus – palju Harkivit täna öösel pommitati? Kas on elus tütar, õde, vanemad?

10.5.22

Unenägu

Öösel üksi ootan rongi väikeses inimtühjas raudteejaamas kusagil Poolas. Roopaid on palju, kuid mitte reisirongidele, platvorm on madal. Tean täpselt, et ainult siit ja ainult täna pääsen rongile, mis on ainuke, võimatu unistus, ei, midagi rohkemat. Ehk ootan õist rongi poola režissööri Kawalerovitši filmist (1959), kus kõlab unustamatu bluus, justnagu kogu maailma igatsev üksindus kaebleb vaikselt rahvarohkes Varssavi vaksalis, ja siis äraeksinult Läänemere rannaluidetes?

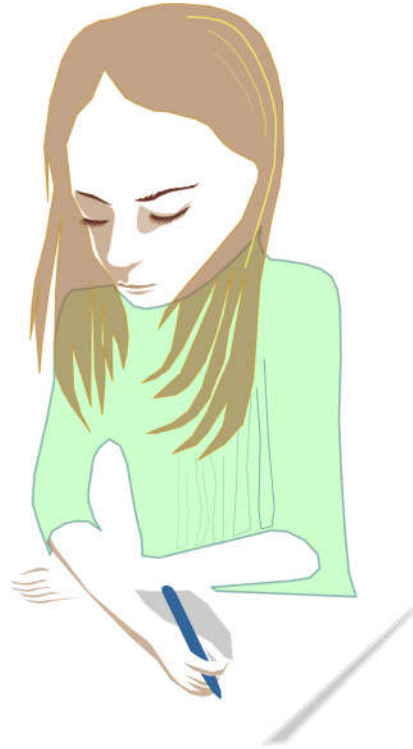
Käes on mul kaks lillekimpu. Teine – nähtavasti heale haldjale, kes mind õpetas siia tulla. Lilled on üsna pikad, paberisse mässitud, tean ainult et valged.

Oodata tuleb kaua, kuid rong tuleb ikka. Turnin ruttu pimedasse vagunisse, kaua rong siin ei seisa. Seal vagunis ei näegi õieti midagi. Kuhu rong sõidab, ei küsi, tean niigi, et viib sinna, kuhu ihkan jõuda.

Siis toimub piltide vahetus, seda juhtub ka unenägudes, mitte ainult filmides ja näidendites. Oleme juba kallimaga voodis. Ja kuna seda tuli nii mitu aastat oodata, siis igat puudutust peab uuesti õppima. See on piinlik ja nukker, justkui oleksime võõraks jäänud. Ah, tarvis lihtsalt teineteise kaisus magusasti uinuda, küll siis kõik meelde tuleb, mis meid kunagi rõõmustas.

Jälle piltide vahetus. Juba päevavalgel vaatame poola skulptori abstraktset skulptuuri, mis kujutab just seda natuke piinlikku liiga kaua oodatud kohtumist. Imetleme vaimustusega, et küll on alles täpselt edasi antud! Teisiti seda poleks saanudki teha, kui ainult abstraktse skulptuurina.

13.5.22

Sõjaväsimus

Kaja Kallas esines hiljuti mingil üritusel ja kasutas sõna „sõjaväsimus“. See jäi meelde, kuna ise tunnen seda, kuigi mingit rasket tööd ei tee, kaitsekraave ei kaeva. Mitu korda juba olen riides magama jäänud, panen tähele alles hommikul. Jäin mõtlema, millest see tuleb, ja taipasin, et kurnab pidev õnnetuse ootamine. Iga kord, kui Harkiviga räägime, hing jääb kurku kinni, kuni kuuleme sealt rahulikku igapäevast häält.

15.5.22

Renoir'i vaimus

Olgu Sa kiidetud, naiselik pepu!
Eriti kui keset päevitust kaunist
kumamas on salapärane valgus,
mis kogu päeva teeb helgemaks märksa,
innustab maalijaid, vaimustab graafikuid,
voolijaist siin üleüldse ei räägi –
pidevas loomingus vaevlevad vaesed,
et muinasjutulist edasi anda
marmoris, pronksis, ehk äkki graniidis?
Luuletajatel veel raskem on põli –
imetle, pühendu, ülista siiralt,
aga kust leida küll väarikaid sõnu,
kallima pepust maailmale laulda?

16.5.22

* * *

Koolist tööle ja tagasi
kannan õlal ukraina tüdruku tõukeratast.
See on mu raskerelv.
Säh sulle, Putin!
Eluilmas ei saa sul olla nii toredat lapselast,
nagu meie tüdruk.
Sellised lapsed kasvavad ainult vabal maal.

19.5.22

Unenägu

Me väikse pojaga joonistame linna. Natuke linnulennult, et rohkem mahuks – aed ja majad ja tänavad... Aga kallim on kuskil lähedal - teises toas või köögis. Joonistame hoolega, kohe välja ei tule, jääb mitu ebaõnnestunud, lõpetamata varianti. Sai valmis! Meile meeldib. Tahame joonistuse näitusele viia. Otsime mille sisse oma teost pakkida. Tahame kasutada selleks ebaõnnestunud lõpetamata varianti, kuid äkki märkame, et kallim lõpetas selle värviliste vildikatega, ja Issand kui ilmekalt! Aias mängivad meremeeste rõivas vanamoodsad aristokraatlikud lapsed, jalutavad koos oma noorte vanemate või lapsehoidjatega või vanavanematega. Pärast vihma pole lombid veel kuivanud ning peegeldavad sinist taevast ja valgeid pilvi. Oleme lummatud, kui tore ja armas see kõik on! Kallima stiil on nii äratuntav – ta ei teeskle minu kombel profit, aga teab selgesti, mida tahab öelda, ja kõik tal õnnestub. Vaat mida peaks näitusele viima!

25.5.22

Unenägu

Nägin, et saadan kallimat kohtumisele kursakaaslaste-tüdrukutega, mille nad korraldasid võõrastemajas. Nähtavasti, keegi tuli teisest linnast ja kutsus sõbrannad kokku oma numbrisse. Astume sisse, pidu ei ole veel alanud, oodatakse kedagi. Ma pole jäänud nendega, sest tüdrukud kõik kavalerideta, las nad siis olla omas kambas.

Olen juba hotellist väljumal, kui tuleb vallatu mõte, et üüriks õige siin toa ja ootaks seal kallimat. Ööbima hotellis muidugi ei hakka, kodus on parem, aga dušikabiini meil kodus ei ole ja ka suuri valgeid frotee saunalinasid. Kallimal peaks meeldima.

Mulle antakse võti nr 3489. Kolmandal korrusel, tähendab, sõidan sinna liftiga ja saadan kallimale sõnumi, et ootan Sind toas 3489. Lauatelefon heliseb. Ebameeldiv hääl ütleb, et kõne Iisraeliga tarvis tasuda. Nii vastik hääl, ilmselt KGB nuhk! Ei mäleta, millal me jõudsime Iisraeli helistada, aga vastan rahulikult, et lisage minu arvele. Tüdrukud vist helistasid oma toast, aga arve saatsid mulle. Jään tukkuma, oodates, kuidas me kahe saarmana hakkame duši all mängima, nii harva saab sellist lihtsat rõõmu! Oodata tuleb kaua, nähtavasti tüdrukutel on lõbus olla. Ärkan üles.

27.5.22

Venemaalasele, kes ei ole veel sõjakuritegija

Siin pole midagi keerulist,
siin ei saa olla kaht arvamust –
ära tee teisele seda,
mida ei taha Sa endale.
(Ma pole plagieerija,
sõnade autor on Kristus.)
Siis oled alati mõistetud,
siis leiad alati tunnustust,
kaastunnet ja lugupidamist.

29.5.22

Unenägu

Olen Mäeinstituudis. Enne kohtumist kallimaga käisin seal alati raske tundega. Õppisin kole halvasti, „sabad“ vaevasid pidevalt. Ime küll, tahtsin olla kunstnik, aga pidin geofüüsikat tuupima. Mind pole välja ajatud ainult ühiskondliku töö pärast – et teaduskonna seinalehte kujundasid (seda tehti öösel dekanaadis). Juba väljudes avastan, et olen passi kaotanud. Taskust leian hoopis kellegi aasialase passi. Justkui olen kuulnud selle poisi nime, ta õpib vanemal kursusel. Kui ma ta nüüd üles leian, ehk saan siis ka oma passi kätte? Äkki sõitis ta juba kodumaale? suvi on algamas.

Koju jõudes, langen kallima ette põlvili, kergitan sistsist suveseelikut, suudlen kallima põlvi ja kuhu ulatan. Kardan, et kallim pahandab selle peale, kuid kallim justkui ei pane tähele, ütleb hoopis: „Nii kaua ootasid su suudlusi, et unustasin täiesti, kui magus see võib olla. Lähme õige tuppa, mis me istume siin köögis. Poja juurde tuleb varsti sõber kunstiaialoo ringist.“ Kui see sõprus algas, kohtus kallim kord poisi isaga. See oli naljakas lugu: mõlemad tulid palvega oma last mõjutada, et poisid sellest sõprusest loobuksid. Mõlemal paistis, et sõber mõjub halvasti.

30.5.22

Unenägu

Esimest korda näen kallimat unes haigena. Kaks aastat tagasi olime kallimaga haiglas kuskil maal, vana puitmaja teisel korrusel. Sinna tuli veel kaua elekterrõngiga sõita. Kuid kallim siis tundis ennast hästi, kohtas kõrvalpalatis tuttavat, ja ma pole suutnud kuidagi ära oodata nende jutuajamise lõppu. See kord on unenägu kangelaslik. Haiglasse meid enam ei võeta. Kallim jätkab oma tööd ja tahab tingimata lõpetada keskkonna objekti, mis tal käsil on – mulla reostuse hinnangut metsapargis. Kallim tellis objektile mullaproovide kogumist raskmetallide sisalduste määramisega. Mõned aastad tagasi selline uuring oli juba tehtud, ja nüüd saab hinnata, kuidas olukord areneb. Arutame kallimaga, kuidas seda hinnangut veenvamaks ja ilmekamaks teha. On teada, et keskkonnauuringutele enam raha ei anta. Me kõrval on ametühingu esinaine, kes meelitab kallimat haiguslehele minna. Kallim keeldub seda arutamast. Sõidame objektile, mõtleme, kust parem proove võtta. Muidugi, ei ole uued proovid samadest kohtadest, kust eelmised, kuid see ei ole oluline, hindame ju reostuse üldist taset.

2.6.22

Minu kallim

Kallim on jonnakas, kallim on tujukas,
pilkude lainetes julgesti ujub ta.
Armastan teda, just sihukest, uhket,
on nagu daamil ja rüütlil me suhted.
Kui aga kallim saarmana mängib,
minema pühib ta mure ja ängi.

3.6.22

Unenägu

Peaaegu iga päev näen kallimat unes, kuid harjuda sellega on võimatu.

See kord otsustas kallim doktori väitekirja teha, ja pealegi iseseisvalt, ilma minu abita. (Kandidaadi väitekiri, mis PhD-le vastab, on meil kaitstud.) Ma mõistan, kust see iseseisvus tuleb – uuest töökohast Arhitektuuri ja planeeringu komitees, kuhu mind üldse sisse ei lasta. Kallim sai kateedrilt vundamendi vajumise arvutuste tarkvara, näitab mulle selle testimise tulemusi. Oh, Issand, kui hoolikalt ja korralikult ta kõike teeb! Kui kaunis ta on oma asjalikkuses! Programm teeb vea – annab väärtuse 2500 seal, kus sellist ei saa olla. 2500 on 50 ruudus, -mõtisklen mina, kuid selgemaks sellest asi ei lähe. Arutame küsimust sõbrannaga-kursusekaaslasega, kes kateedril töötab, kuid sõbranna ütleb vaid midagi üldmetodoloogilist, millest on vähe abi.

Õhtul külastame koolivenda. Tean, et koolivenna naine on haige, küsin, kuidas ta ennast tunneb, kuid teen seda nii, et kallim ei märka, ei taha, et kallim teada saaks haigusest. Sõbra naine tuleb parajasti vannitoast, frotee rätik pea ümber, kiidab, et pole viga.

Õhtu veedame lastega Lauttasaarel. Lapsed näitavad meile YouTube'is mingit meelelahutussaadet. Mõtleme endamisi, et neil on ikka oma elulaad, mitte selline, nagu meil.

6.6.22

Ukraina tüdruk

Ma pole teadnud, milline ime
on seitsmeaastane plika.
Nüüd aina kordan ma tüdruku nime
hommikust õhtuni ikka.

Esimest korda laps kätt mulle andis,
hing oli kurku mul jäänud,
ja sellest ajast ma olen viigis,
ehk vanavanemaks saanud.

Kuid kahe kuuga tüdruk on kasvanud,
tunnistan teile nüüd siiralt,
eriti kui tulen kooli tal vastu ma,
et tema vabadust piiran.

6.6.22

Maitsev hommik

Jutu pani kirja vanaonu, kuid pealkirja leidsin mina, vanaonu veel kiitis, et hästi luuleline. Pealkirjata, eks ole, polekski seda lugu?

Hommikul ärgates mängin nagu alati vaikselt tahvelarvutiga. Suhtlen netis sõbrannadega, mängu saadab sõnumivahetus. Oma nime kõrvale olen Ukraina lipu pannud, siis ei juhtu, et mõni sõbranna äkki pettumust valmistab. Toksides sõnumeid räägin tihti valjusti, justkui sõbrannaga, on mul selline harjumus. Vanaonu kuuleb ja astub tasakesti sisse oma igapäevase jutuga, et tere hommikust ja kuidas magasid, ja mida unes nägid, tema meelest on see huvitav. Ei vasta midagi, ei vaatagi tema poole, pahane olen. Eile õhtul tahtsin tulpe joonistada, koolis õpetati, ja kutsusin vanaonu seltsiks. Joonistasin, nagu meid õpetati, vanaonu aga – kuidas heaks arvas, ja tema tulbid olid minu omadest kenamad. Minu joonistus pole üldse õnnestunud, hale oli vaadata. Kägardasin selle ja läksin minema, olin nii tujust ära, nutsin peaaegu. Eks ta nüüd tunneb, et süüdi on, ei tohi nii lapsega käituda!

Vanaonu käib õnnetu ringi. See tema süü on midagi keerulist, selliste asjade eest andeks ei paluta. Hakkab kahju temast, luban endale raamatut lugeda. ise mängin vaikselt Toca-Bocat. Nii armsad ja naljakad kujud on selles mängus, ja väga maitsekad (vanaonu ütles, selles küsimuses võib teda usaldada, kõiges muus on ta täiesti saamatu, ei oska isegi patse siduda).

Lugenud umbes tund aega pakub vanaonu, et käime õige poes, limps on otsas. Mul on koolis alati limpsi pudelike kaasas, ja ilm on soojemaks läinud. Poodi sõidame läbi pargi tõukerattaga. Mängumurul teeme

muidugi peatuse. Õpin seistes kiikuma. Istudes kiiguvad titad. Mul on pikad ilusad juuksed. Emme norib mu kallal, et lõikame lühemaks. Veel mida! Ma tean ju kui uhkesti juuksed lehvivad, kui tõukerattal sõidan ja ka kiikudes.

Jõuame poodi. Vanaonu pakub mul lillekimpu valida. Tulpe ei ole. Valin valged punaste äärtega roosid, kõige uhkemad, mis poes on. Siis valin kartulikrõpse, kah paremat sorti. Mängumurul kaotasime ripatsi minu käevõrult. Vanaonu lubas kohe uue osta. Teeme seda. Siis hakkab vanaonu mulle kübarat otsima, suvi on käes, päike teeb varsti liiga. Leiab kübarate riuli. Tahan musta! Nagu kooliõel, kes minust paar-kolm aastat vanem. Aga see sobib talle! Ta on lausa Punamütsike, ainult mustas mütsis. Olen valmis isegi nr 58 leppima, mis on suurevõitu, kuid vanaonu sorgib riulil sihikindlalt ja leiab nr 56. Kui välja tuleme, panen selle pähe koos hinnalipikuga. Kahju et must küünelakk on juba maha kulunud, musta kübaraga oleks vahva. Siis alles ostame limpsi. Ja muidugi ühtlasi ka jäätist.

Enne kassat võtan veel ühe ümmarguse kommi pulga otsas. Komm suus kihutan mööda parki nii et vuhiseb. Kus park juba lõppeb, jään pingile vanaonu ootama, ma liigun ju temast sada korda kiiremini. Vanaonu jõuab ähkides järgi ja on nii tüütult tänulik; “Nastjake, Nastjake, küll sa oled kena, et ootasid!” Tõstan pea mustas kübaras tõukeratta roolilt: “Ma pole Nastja, Katja olen!”

8.6.22

Meie Eedeni Aiale

Kallis Eedeni Aed! Igatseme Sind taga nagu kauget kodumaad!

Hommikune lõbus alasti ringi lippamine – see ei ole ju lihtsalt vallatus või hooletus. See on lipu heiskamine, lahkumismusi, väike usutunnistus, et, näe, kallim, kuulun Sulle ihu- ja hingega! See annab jõudu kogu päevaks. Me justkui natuke kiusame teineteist: Kui teeks nüüd poppi? Ükski töö ei ole seda väärt, et lahkuda Eedeni Aiast.

Agaga õhtused õhuvannid teleka ees? Eriti, hui ekraanil laiutab mõni kaugel metsik rand, kuhu iialgi ei jõua. See on ju ehtne Vermeer, kes kogu oma loominguga tegi selgeks, et pole tarvis kuhugi sõita, et midagi ilusat näha.

Päevastest Eedeni Aia külastustest parem ei räägigi, kui palava ilmaga töölt tulles jääme peale dušši ihualasti kööki askeldama. Pange tähele, sõnagi lausumata, kokku leppimata, justkui juhuslikult. See jääb elu lõpuni meelde, eriti pisikesed vaimustuse avaldused (möödamannes öla suudlused) ja viisakad tänud selle eest.

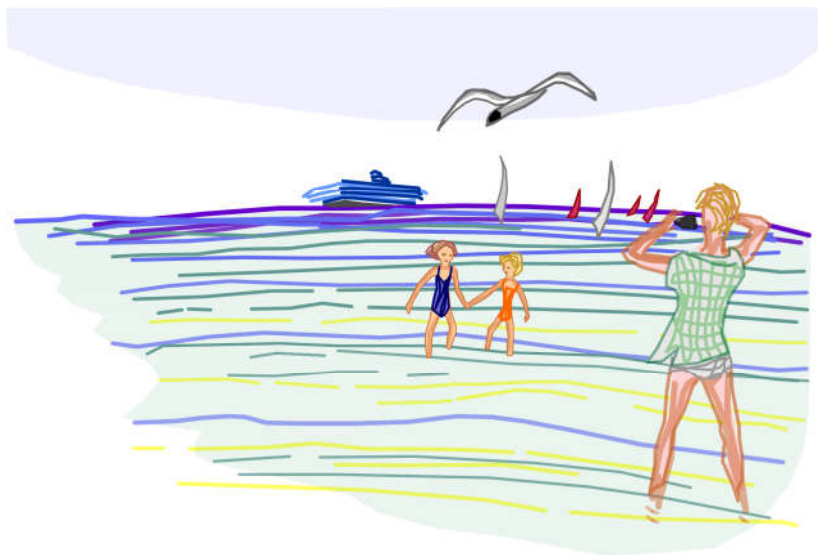
Kui töölt tulles kahekesi aias jalutame, südalinna aias, mille väravad on alati kinni, ja ainult me teame, kuidas sinna pääseda, ei ole me eemalt vaadates sugugi ihualasti, talvel koguni kasukad seljas. Agaga tegelikult oleme ikka oma Eedeni Aias!

11.6.22

* * *

Poisid, poisid, ärge laske
ära viia end sõbrannast
teisel piigal, kes on tragi,
nobe, sihvakas ja lõbus.
Vaadake, kui tummalt, nõutult
jäänud üksinda sõbranna,
kas te tõesti ei mõista,
et te teete talle haiget
ülekohtuselt ja toorelt,
temale, kes on nii hapras,
temale, kes on nii ustav,
abivalmis ja kaastundlik,
kes teid mõistab poolest sõnast,
tunneb kõike poolest pilgust,
ja kui seda te ei hinda,
pole väärt te tema sõprust,
seda usaldust ja uhkust,
mida saatuselt te saanud.

12.6.22

* * *

Tüdruk on vahva.
Kui ta sinu poole vaatab,
oled uhke.
Kui sulle naeratab,
oled õnnelik.
Kui aga äkki vastab –
sattud segadusse
(pole osanud seda oodata).
Upsakas, eks ole?
Aga just see vaimustab.

14.6.22

* * *

Meiega on juhtunud imelisi asju,
kõik on siiamaani meil ilusasti meeles.
Tihti omavahel meenutame vaikselt,
küsid lihtsalt: Mäletad?
saad vastu: Nagu eile!
Siis me teineteisele ulatame käed.
Käed, nad saavad rääkida
paremini keelest
(meil on sõnu kõigele,
kuid neid ei tunne keegi).

17.6.22

Lendav Hollandlane

Olen meeskonnata triiviv laev,
mis saadab hädasignaale.
Loodan, et õnnetust siiski ma
kellegi kaela ei too.
Mille eest mulle see osaks sai,
eksinud hulkuri saatus?
Mida ma valesti olen teinud,
mis tegemata mul jäi?
Endassetõmbunud meri
midagi mulle ei vasta.
Kunagi on minu kallim
õelnud, et see ongi vastus.

17.6.22

Kauaoodatud kohtumine

(peale Barbara DeAngelis' e raamatu lugemist
"How to Make Love All the Time")

Kui igatsus vaevas, on teada et...
et kaua me pidu ei kesta.
Ei kesta ja olgu, ja tühja, mis sest?
Me võime veel seltsis end pesta
ning puhata natuke, siis, alles siis,
kui kaua see oodata lasi!
Siis algabki tõeline paradiis,
kus õnnest ja rõõmudest väsid.
Kallima kaissu siis magama jääd,
mis magusam olla saab ilmas?
Ärkad ja uuesti kallimat näed,
vaatab sul lõbusalt silma.
Et oleme saamatud, justnagu enne
seda, mis meelest ei lähe,
see rõhutab aina me kohtumisõnne,
meil on seda alati vähe!

17.6.22

Elu lühikokkuvõte

Tean, kui tore võib olla hommik.
Mäletan, kui vahva võib olla päev.
Aiman, kui armas võib olla õhtu
ja isegi öö.
Ja mis mul sellega peale hakata?

Tädi Miitsi, kes mind kasvatas, ja keda ma emaks kutsusin, kaotas sõjas oma ainsa poja Kolja. Tema noorem õde Betty kaotas sõjas ainsa tütre Helga.

Emamees oli elus, kuid sellest pole olnud mingit rõõmu, sest võimatu oli andestada talle reetmist, Tädi Betty mees oli tähtis tegelane, ainuke, mis ta oma pere heaks tegi – 1944. aastal saatis tütre evakuatsiooni, kus ta varsti suri. Emamees elas üksi Pelgulinnas, tädi Betty – Kärddlas.

Sellises traagilises õhkkonnas ma kasvasin ja sain lapsena teada, mis on armastus – kõige tähtsam, kõige tugevam ja kõige väärtuslik asi maailmas. Nüüd olen ise samasugune, nagu mu õnnetud vanatädid. 21. sajandi sõda viis minult minu kallima – iga normaalne inimene jääb haigeks ja sureb ära, kui tema kodumaal on sõda, ja ta ei saa selle vastu midagi teha.

Praegu elavad minu juures kallima sugulased Harkivist, ema 7-aastase tütreaga. Loodan, et päästan sellega kellegi eluaegsest leinast.

19.6.22

Unenägu

Magan halvasti – töö juures on probleeme – selgus, et objekt, mida lõpetatuks pidasin, tuleb täiesti ümber teha. Öösel vaatan mitu korda kella, kas pole veel aeg tööle rutata.

Ja siis... Olen kallimaga tema töökohas, aitan kolida toast tuppa. Kallim töötab vanas ministeeriumi majas, kolimisi asutusest asutusse ja toast tuppa oli tõesti

palju. Kallima töökaaslased – arhitektid, kes me ümber askeldavad, on kõik kaunitarid, pealegi laitmatu maitsega intellektuaalid. Tunnen neid kiisukesti, kui teravad küüned ja hambad neil on, ja hoidun igaks juhuks pikkadest jutuajamistest.

Rebin kogemata toru telefonilt. Kena vanem töökaaslane, meesterahvas lubab mind aidata selle korda teha.

Kõrvaltoas toimub nõupidamine, millest osa võtame. Noor poiss teeb ettekannet, aga tema ülemus – vanem daam sekkub jõhkralt vahele ja lausa sõimad noormeest, kes jätab oma ettekande pooleli ja väljub solvunult sõna lausumata. Jätkame kolimist. Kolleegid arutavad omavahel, kui lubamatult lapsikult too noormees käitus. Ei suuda seda juttu rahulikult kuulata, ütlen mõned sõnad noormehe kaitseks, ülemused on tõesti tihti täiesti ülbed ja lugupidamatud. Mind vaadatakse suurte silmadega, nende meelest vanema põlvkonna esindaja peaks olema ülemuste pool.

Käin veel korra vanas toas, et riideid vahetada. Töökaaslased astuvad sisse parajasti, kui ma pükse jalga tõmban, õnneks varjab mind raamaturiiul.

Uues toas on kole vähe ruumi. Kahju kallimast, et ta peab sellistes tingimustes töötama. Ometigi seisab toas klaver, ja kallim istub äkki mängima – kolimise ajal ei sega ju muusika kedagi, mõtlemistöö on nagonii täna võimatu. Kallim improviseerib. Imestan, et ta teeb seda häbenemata teiste kuuldes, improviseerija hing on ju täiesti ihualasti.

Kallim saadab mind trepikojani. “Tahaks lõpmatult kuulata, kuidas Sa mängid, – seletan kallimale koridoris. – Sa ei pea midagi tegema, sõnagi ütlema, mängi ainult,

kestaks see igavesti...” Kallim naeratab mulle, kuid millegi pärast natuke kurvalt. Jätan ta töö juurde. Trepist alla sammudes tuleb äkki meelde, et kallim on haige, ja ei tea, kauaks meil seda elamisrõõmu jäi. See mõte torkab nii valusasti, et ärkan.

21.6.22

* * *

Me oskame lennata.
Lendamine on imekerge,
ei nõua mingeid jõupingutusi
ja toob võrratu hingerahu.
Oleme sellega harjunud,
kuid sellest ei tüdine iial.
Lennata saame igal aastaajal,
iga ilmaga,
ka kehva enesetundega
ja halvas meeoleolus.
Lennata saame ainult koos.
Kas suudaks ilma selleta elada?
Ei tea, pole katsunud.
Oleme vist sellest juba rääkinud?..

30.6.22

Unenägu

Näen unes kahte andmerida. Seletan pojale, kuidas neid Excelis teineteisest lahutada ja graafikut joonestada, kusjuures me seisame Kärkla Keskväljakul valge poe ees. Hiljem oli seal pangakontor, aga praegu – ei teagi, kui viimane kord Hiiumaal käisin, olin nõrдинud turuplatsi ehitamisest Keskväljakule ja eriti sellest, et minu armsad vanad vahtrad olid maha võetud. Unes on Kärkla selline, nagu ta olema peab. Ja tuletõrje torni poolt tuleb naeratades mu kallim, et näe, sa kutsusid, ja ma tulen. Ruttame pojaga talle vastu... Siin see tore unenägu lõppebki. Tõesti kutsusin ja roosid panin kallima autoportree juurde, seal seisavad alati värsked lilled. Seda ei pea vist seletama, et ilm oli suvine, ja päike paistis tuletõrje poolt, nagu keskpäeval ikka.

Ärgates ei pääse kaua Hiiumaa mälestustest, need on nii armsad, kallimaga ühised mälestused. Toon ühe neist, hästi romantilise. Kärkla sõbrad näitasid meile kunagist karjamaa randa pilliroo tihnikus, viisid meid liivalaidudele läbi väikeste väinade. Kallimal oli seljas pikk kerge suveselik ja seda tuli muudkui kergitada, vesi väinades ulatus põlveni. On ju armas pilt, kui imeilus daam laia seelikut kergitab – kitsa seeliku puhul oleks see piinlik, aga laia seeliku kergitamine on täiesti elegantne.

Jõudsime laidudele, kus oli kohe selge, et see koht on lausa loodud alasti suplemiseks. Poisikestena käisimegi siin paljaste porganditena ujumas, kui tüdrukuid kambas pole olnud. Tüdrukute seltsis nägime alasti suplemist vaid vaimusilmaga. Nii oli ka see kord.

3.7.22

Siluett

Kustutame tule, heidame magama. Millegi pärast magame täna eraldi, kallim – väiksel diivanil seinä ääres. Elame teisel korrusel, aknast paistab sisse tänavalatern. Kallim tõuseb voodis istukile, külg vastu laterna valgust:

„Vaata, milline vari!“

Meil on armsad rinnad, imetlen neid igal võimalusel ja olen me aarete üle uhke, ometigi laitmatu klassikaline siluett seinal saab isegi mulle üllatuseks: nibud vaatavad täpselt ette, ühtegi kraadi üles ega alla. Kallim liigutab õlga, et rinnad kõiguksid vaevumärgatavalt:

„Jäi meelde? Kõik. Nüüd maga. Võid mõelda mõnest teisest tüdrukust. Kui suudad. Head ööd!“

Tõesti jäi meelde.

7.7.22

* * *

Mina nägin Jumalat.
Temaga ma rääkisin,
puudutasin, suudlesin...
Mul on jäänud foto.
Tahate?
Võin näidata!
Siis ka teie usute:
inimeselaps ei saa
olla niivõrd armas,
kaunis, hea, täiuslik...
Vaadake nüüd ise!

8.7.22

Ukrainlannad

Tüdrukud on tüdind
elust võõral maal,
tahaks igatpidi
koju, kuid ei saa.

Ihkavad nad päikest,
kuulda emakeelt...
Pea püsti vaikselt,
natukene veel.

10.7.22

Viisil „Ja Tema heldus kestab igavesti. Halleluuja!“

Kui elad kallimaga ühel planeedil, oled õnnelik.
Kallimat käest hoida,
tema hingamist kuulata -
õnnelikumaks saada ei ole võimalik.

11.7.22

Hüvastijätt

Varahommikune Tallinn,
justkui kallim duši alt.
Tõesti-tõesti, nagu kallim,
millist pilku saan ma talt!

Varahommikune takso
läbi linna viuhti viib.
Ma ei küsi, palju maksab,
palju tarvis, olgu nii.

Kunagi ma tulin vastu,
või see oli ainult uni?
Nüüd sai saadetud, ja astu,
astu vaikselt üksi, kuni,,

15.7.22, kl 5:20 trammis nr 2

* * *

Lapsepõlves rääkisin ma iga inimesega isemoodi – ühega – hästi peenelt, teisega – hästi robustselt. Nooruses tundus see mulle alandav, hakkasin suhtlema kõigiga ühtemoodi – hästi lihtsalt, leidsin lõpuks paraja stiili. Nüüd panen tähele, et teised on sellest alandusest kuidagi teisiti üle saanud ja suhtlevad täiesti erinevalt minuga ja omavahel. Mulle näidatakse ikka oma kõige paremat külge. Pärast saan juhuslikult teada, et on olemas ka teine külge.

15.7.22

* * *

Täiskasvanud lastel, või, vähemalt, lastel, kes ennast ise täiskasvanuiks peavad, on oma vanemate vastu tuumarelv – võimalus vanematega suhted katkestada. Nagu tuumarelv ikka, mõjutab see olukorda, isegi kui seda kasutusele ei võeta. Normaalsel lapsevanemal sellist relva ei ole. Laps on tema elumõte, ja kunagi ta oma lapsest lahti ei ütle, kui äkki tarvis, on valmis temaga ükskõik millist süüd jagama. Erandid sellest reeglist esinevad enamasti ilukirjanduses.

16.7.22

* * *

Jumal: Inglikoorige magusale uimale eelistasid sa teravat hingevalu ja kibedat igatsuspiina, jagasid oma kallima kannatusi, mis tema oli muide täiesti ära teeninud, kuid mitte sina. Jumalana saan endale mõnda asja lubada, seepärast ütlen sulle avameelselt, et olen sinusse armunud. Paljud on maa pealt siia tulnud, kuid pole olnud veel ühtegi sinu sarnast. Ei, ma ei saada sind tagasi surelikkude maailma, pole tarvis sul näha, mis seal praegu toimub, kuid luban, et juba varsti on su kallim sinuga.

17.7.22

Jumala õnnistus?

Kallima vanaema suri Leningradis mõned kuud enne blokaadi algust.

Mu isa, kes oli kroaat, suuri paar aastat enne sõda Jugoslaavias.

Mu kallim, ukrainlanna, suri kolm aastat enne suure sõja algust Ukrainas.

Minu sõbranna, kes oli kunstnik ja tundis maalima valu teravamini kui teised, suri koroonasse aasta enne sõja algust.

24.7.22

Täiesti imeline lugu

Üks kord panin juba seda lugu kirja. Siis oli see peatükk mälestuste raamatus, mis tuli välja liiga avameelne, et seda kellelgi näidata. Mälestusi panin kirja veel teinegi kord, juba kallima pilguga, kuid jällegi liiga siiralt.

1989. aasta suvepuhkust veetis kallim pojaga sõbranna-kursusekaaslase juures Ida Saksamaal. Poeg oli siis 13-aastane. Teismeline laps on vanematele raskeks katsumuseks. Suvepuhkusi võtsime siis järgimööda, et ühiste jõupingutustega kuidagi, kasvõi osaliselt, kooli suvevaheaega katta. Räägitakse ju, et armunud ei ole need, kes aina teineteist vaatavad ja imetlevad, vaid need, kes vaatavad ühes suunas.

See oli me esimene välismaareis. Perestroika tegi selle võimalikuks. Muidugi ka varem käisid mõned nõuka inimesed välismaal, nad olid siis kas KGB nuhid, või jäi see kahtlus neile pärast külge.

Tagasiteel sattusid kallim pojaga ühte kupeesse kooliõpetajaga Baierimaalt. See tähendab Lääne Saksamaalt. Nad said veel Berliini metroos tuttavateks, *bahnhoffi* otsides nähtavasti. Meil kallimaga oli sõpru Ida Saksamaalt, Tšehhoslovakkias ja Ungarist, kui Mäeinstituudis õppisime. Nõuka poistega võrreldes olid nad nagu öö ja päev – lõbusad, viisakad, huvitavad vestluskaaslased. Nüüd selgus, et need sotsialismimaade poisid on ise nagu öö ja päev Lääne Euroopa mehe kõrval. Ta oli nii armas, nii hea kasvatusena, et tol ajal oleks sellist inimest lausa võimatu ette kujutada. Ka uue tuttava prouast jäi kohe hea mulje – millised võileivad ta mehele kaasa tegi. Suhtlemine meeldiva reisikaaslasega läks nii kaugele, et poeg andis talle me telefoninumbri. Kallim pihtis pärast, et ta ise poleks seda julgenud – töö juures oli salajaste hüdrogeoloogiliste kaartitega tegemist, tutvumine välismaalasega lääneriigist oleks võinud põhimõtteliselt probleeme tekitada. Perestroika ajal oli see oht justkui kadunud, kuid keegi pole teadnud ju siis, kui kauaks. „Esimese osakonna“ materjalide kasutamise oli iga nõukaaegse geoloogi igapäevane tegevus.

Uus tuttav helistas tõesti. Hakkasime talle linna näitama. Eriti jäi meelde päev, mida me Pavlovskis veetsime, kus Johan Strauss kunagi oma valsse kirjutas. Tsaari palees pole rahvast olnud. Jäin kallimast ja kenast baierlasest natuke maha, ei mäleta, mida ma seal vaatasin. Jõuan neile järgi ja näen, et nad tantsivad keset eriti uhket saali, keerutavad nii elevel, et baierlane seletas pärast mulle: Meil Baierimaal on selline väljend „varastada pilguga“. Mõistsin tema vaimustust väga hästi, olen ise oma kallimast suures vaimustuses. Kui vaatan nüüd tolle aja fotosid, hing jääb kurku kinni, tundub lausa uskumatu,

et olin sellise fantastiliselt armsa kaunitari kõrval, et ta kinkis mulle naeratusi, toetus mu käele rongist väljudes...

Ka kallim oli uuest sõbrast suures vaimustuses. Jäi meelde, kuidas tuli kord koju eriti särava pilguga ja vahtralehega kontsal, seletades, et nad jõudsid veel pargis jalutamas käia peale ooperi teatrit, kuhu neid saatsin ja baiierlasel oma lipsu laenasin, meil oli ainult kaks piletit.

Sõpruse leidmise rõõmu jagas baiierlane oma perega. Järgmine kord tuli ta oma proua ja teismelise tütreaga. Loomulikult kutsusime nad külla lõunale. Õnneks saime midagi maitsvat pakkuda, vaatamata tolleaegse defitsiidile.

Võiksimme kallima ja baiierlase suhteid tembeldada armumiseks, kuid tarvis enne kokku leppida, mida see sõna tähendab, sest ühele on see täiesti süütu emotsionaalne ja esteetiline silmarõõm, teisele aga truuduse rikkumine. Raske on öelda ka seda, mis suuremat armukadedust esile kutsub, kas vaimne klammerdumine ja innustumine või varjatud erootiline ihalemine. Õnneks pole armukadedusest kunagi juttu olnud, väljaarvatud üks juhus. See oli, kui nemad meid Baierimaale külla kutsusid. Vähemalt nädal aega veetsime siis seal (Nürnberg, München, Regensburg, Chiemsee...) Ja üks kord õhtusöögi ajal hakkas baiierlase tütar äkki nutma. Ta seletas pärast, et nad ei tunne sellist isa, nagu ta meiega on – lõbus, lustakas, alati heas tujus.

Kui juba heast tujust juttu tuli, tarvis jutustada, kuidas me valmistusime reisile Baierimaale, küsisime sõbralt, mida kaasa tuua. Head tuju! – vastas kohe me lahke sõber. Mismoodi me seda soovitusi täitsime, kuulake. Ostsime ebatavalise seelikuriide – ilmatu suurte kollaste ja sinakasroheliste ringide-, ruutude- ja

kolmnurkadega mustal taustal. Nähtavasti, oli see mõeldud kardinaks või laualinaks. Kodus laotasime kanga sohvale ja tükk aega projekteerisime seelikut, mainitud mustri puhul pole olnud see sugugi lihtne. Seelik oli põlvest palju pikem ja lai, et mõnus käia oleks, samal ajal tagumikul istus imehästi. Kellelgi maailmas pole olnud sellist seelikut ega saanudki olla. Nii et tõime tõesti Baierimaale head tuju, ja seda oli kaugelt näha.

See imeline sõprus kestab siiaamaani. Teame sõprade perekondlikke saladusi. Need tekkisid selle tõttu, et sõber oli tegelikult oma lastega range kooliõpetaja ning mõjutas oluliselt nende saatust. Kahjuks küllaltki negatiivselt. Võrdlemisi hiljuti käis sõbra poeg konverentsil. Kohtusime peale üritust. Külaline ütles, et tahab ammu näha Serovi maali „Europe röövimine“. Kui oleks tarvis vene kunstist valida ühte ainust, kõige paremat teost, oleksin ilmselt just selle valinud. Aega õhtusöögini, millega kallim meid kodus ootas, oli parajasti nii palju, et jõudsime muuseumis käia. Tuli mööduda ka Deineka maalist „Sevastoopoli kaitsmine“, kus külaline peatus, vaatas seda kaua ja ütles: „Need noormehed oleksid võinud sõbrad olla, aga neid sunniti teineteist tapma.“ Kes suudaks küll paremini öelda?

Paar aastat hiljem me sõber ja mu kallim said saatuskaaslasteks – surid mõlemad vähki. Nüüd oleme me saatuskaaslased sõbra lesega, peame temaga üsna tihedat kirjavahetust. Lesk on siiralt usklik luterlane. Hiljuti kirjutasin talle, et ma ei ole nõus Johannese kirjaga Uues Testamendis, kus ta ütleb, et me pole Jumalat kunagi näinud. Arvan, et nägime Jumalat me kallimate kujul. Surelik ei saa olla nii kaunis, nii täiuslik, nii helde. Olen täiesti kindel, et nägime Jumalat ja suhtlesime Temaga.

Siin oleks tore juttu lõpetada, kuid pean rääkima veel ühe loo, mille eest on mul siiamaani häbi. Tutvusin uue töökaaslasega, kes oli poetess. Kuna mul pole varem tuttavaid poetesse olnud, olin üsna suures vaimustuses. ja kuna selleks ajaks oli juba perekondliku sõpruse eeskuju olemas, kuidas saab vaimustust kahele perele jagada, püüdsin seda järgi teha. Katse nurjus täiesti, sest poetessil olid tõsised kavatsused. See sai selgeks, kui ta pärast üsna varsti lahutus oma teisest mehest ja abiellus kolmandaga. Pean sügava kahetsusega tunnistama, et oma kallimale tegin kogemata haiget selle looga. Nii valusasti, et kallim hakkas ise luuletama ja tegi seda täiesti võrratult.

23.7.22

2022

Kohutav kevad,
masendav suvi.
Midagi head
ei ärata huvi.

On alles tava,
rõõmustab, et
ladusid tabab
ukraina rakett.

Las huperkuuti
lendavad laod!
Kuradi Putin,
millal sa kaod?

25.7.22

* * *

Ennesõjaaegsel pildil
armsad naeratavad näod,
justkui muinasjutus mingis,
kuhu see küll pärast kaob?

Mida rohkem pilti vaatad,
seda kaugemaks see jääb,
sealt naeratusi saata
tuleb läbi paksu jää.

See on mõistatus, mis meile
rahu kunagi ei anna –
et võib saada juba eile
kaugemaks kui taevamanna.

27.7.22

Pojale

Ma loodan, et ei helista Sa täna –
sai eile räägitud ja üleeile ka.
Ma selle eest Sind juba ette tänan
ja palun vabandust, et vanaks jäänud ma.

Su mured kahjuks üle jõu mul käivad,
üks nendest olla pole suurem rõõm.
Mu päevad juba igavana näivad,
kas kirjutan või loen ma, või sünnin.

Ja maailm hirmuäratavalt kõlab
mu ümber ikka, seda teeb ka siis,
kui jõuan tasuda ma oma võla,
ent siia sobib riimiks paradiis.

27.7.22

Väike leedi

Kaunis tüdrukute maailm,
kus üksisarved ja printsessid,
vaimusilma ette maalin
Barbie nukke ma koketseid.

Kes on lapsikud ja süütud
aga graatsilised samas,
kellel õppimine tüütu
imekombel tundub armas.

Vaimustav on väike leedi,
kuigi jonnakas ja uhke.
Temale ei loe keegi,
kui sõbrannaga ta suhtleb.

Lõbusasti tüdruk naerab,
kuid võib kergesti ka nutta.
Looja andnud helde käega,
kuid ka ära võtta ruttab.

Tõesti, mis saab olla parem
meie õnnetul planeedil
täna, homme ja ka varem,
kui üks tore väike leedi?

29.7.22

* * *

Õnnetud on kaastundlikud, koguni solidaarsed. Kuid katsu sa mõne teise õnnetuga ühineda ja sellest leiust natuke rõõmu tunda! Ära looda, et see märkamatuks jääb, et seda sulle andeks antakse.

30.7.22

* * *

Kiisuke, mis sa mu hingest nii kraabid!
Ma pole ju süüdi, ma pakkusin abi,
ja see võeti vastu, on täis neli kuud,
meil oli ju pisike pere, mis muud?
Nüüd otsas see nali, käes viimane päev,
me sööme veel lõunat, kuid hommikul laev
mu tüdrukud Tallinnast minema viib,
miks saatus nii kiusab ja narrib mind nii?

1.8.22

Unenägu

Hommikul saadan oma tüdrukud sadamasse. Neli kuud sai elatud ühe perena, ja nüüd kolivad nad Soomesse noorema venna juurde. Ingvar ütles tabavalt, et mu nooruke muusa jättis mind maha. Pärast tööd toon kallima autoportree ette värskeid lilli. Ühed lilled toon poest ja teised – jalutuselt tühermaal kanali taga, kus ma palvetamas käin.

Unes oleme kallimaga kontserdil saksa Peetri kirikus, kus nõuka ajal ujula oli, ja külgedele olid jäänud pealtvaatajate pingid järskude treppidega – et kontserdile rohkem kuulajaid mahuks. Kontsert on huvitav, kuid meil

pole istumiskohta. Kui saaks vähemalt kallima kuhugi istuma panna... Näen ühte vaba kohta, osutan sellele, kuid selgub, et keegi emme võttis oma tütrekese korraks sülle ega tahtnud sugugi kohta loovutada.

Tühja nendega, sest kohe toimub piltide vahetus, ja oleme juba rongis, raudtee tammil Krimmi ja mandri vahel. Päike peegeldub mere lainetes ja mängleb vaguni lael, nagu laeva kajutis. Saaks juba rutem randa! Ei tule üldse meelde, et nüüd on seal sõda, ja aina Krimmi mainimine rikub tuju.

Jälle piltide vahetus. Nüüd ärkame unest Tartu võõrastemajas. Toas on kaks voodit. Millegipärast ei ole me neid kokku lükanud, nagu tavaliselt võõrastemajades teeme. Tõusen voodist ja tahan hommikuvõimlemist korraldada, kuid kallim palub mind äkki seda mitte teha. Lähen siis kallimat kallistama. Teen seda väga hellalt, kuid suudlusteta, sest kavatseme tööle minna, mitte voodisse mõnulema jääda.

Siin lõppebki see kolmes vaatuses unenägu.

2.8.22

* * *

Võin süüa anda teil
ma võrdlemisi maitsvailt,
teil voodi teha saan
ja ööseks muinasjutt
mul varuks, kuid kas ma
saan olla julge rüütel,
kes koletise võidab?
On tarvis sellist just!

5.8.22

Laul Eedeni Aiast

Nägin unes Eedeni Aeda. See oli jumalik. Ärgates jäin kauaks mõtlema, kuidas küll need muljed kirja panna, kas see on üldse võimalik? Kui jätkaks õige maailmakunsti vana traditsiooni ja maaliks Eedeni Aeda maastikuarhitektuuri suurteosena?

Eedeni Aed on lõpmatu. Kunagi ei saa öelda, et tunned seda täiesti.

Esiteks, nagu aias ikka, sattume laste mängumurule, kus on liivakast ja mängumajake, väiksemad ja suuremad kiiged, karussell - pisike, kuid kilkamiseks üsnagi paras.

Siis on seal rand luite- ja mändidega, kus noored saavad toredasti ringi joosta, vanad aga – unustada oma vanuse.

Meres on sügavikke, rannas on kaljusid, kuid ka inimene on Jumala loodud, seepärast ei tohi ta uppuda ega kaljupangalt kukkuda ja ka ära eksida ei tohi.

Eedeni Aias õpib inimene lendama – imekergesti ja imekõrgele. Siis saab ta näha oma nelja silmaga Aia jumalikku ilu, mida maapinnal ei suuda ette kujutada.

Aias ei liigu kunagi ühte ja sama teed. Isegi, kui tee näib tuttav olevat, viib see ootamatusse kohta. Umbes nagu jalutusel pargis, kõnnid ikka sama alleed, kuid jutt on alati uus ja ka muljed.

Eedeni Aias muutub ilm ja aastaaeg. Kevad on liigutav, suvi on vaimustav, sügis – luuleline ja talv – lapsikult mänguhimuline. Hommik on vaikne ja läbipaistev, päev – üllatav, õhtu – pidulikult uhke, öö – ebamaine. Meeleolusid ja varjendeid on lõpmatult, see on lõbus igavik.

Veel on Eedeni Aias kosk, omaette vaatamisväärtus, mis asub üsna kaugel, käisime seal vaid kaks korda. Meelega ei leia sinna teed, vaatamata kohinale.

Kõik jalutused ei ole meelde jäänud, ja ka see on tore, et Eedeni Aed on nii kodune. Ei jää ju meelde iga kord, kui peale tööd tuled kallimale vastu, kutsud ta hea ilmaga veidi parki jalutama, meelitama kaua ei pea, ühest pilgust jätkub. Kui aga päris ukse alla ei jõua tulla, ja kohtume peatänaval, kallim aeglustab natuke sammu, mind kaugelt märgates – naudib me kohtumist, justkui juhuslikku.

6.8.22

Siin me...

Ikka jälle sama mõte,
mis sa teed, kui meelde tuleb:
siin me istusime pingil,
siin me ootasime bussi,
siin me kõndisime vaikselt
õhtuhämaras teatrist...
Pildikesi teisest elust,
tegelikult, ühest ainsast
meie elust.

6.8.22

Teki all

Väikestest uinakutest marsruudis algas kunagi me sõprus välitöödel Lapimaal. Tekiks oli meil Sinu jope, minu jope laotasime meile alla, ja heitsimegi männi alla paremale küljele. Olime Mäeinstituudi tudengid ja teadsime, kui tore on tüdrukul ja poisil ühes magada telgis kusagil kaljudel või mägedes. Ühte magamiskotti nad muidugi ei poe, kui öö liiga külm ei ole, piisab hingamise kuulmisest ja juuste aroomist, ühesõnaga, uniste bioväljade kokkusulamisest. Julgen oletada, et selleks käiaksegi mägedes. Kus sa linnas saad seda veetlevat aroomi öö läbi nautida? Ka tüdrukule meeldib, kui ustav rüütel nohiseb hommikuni ta kõrval, ei kõnni mitte romantiliselt kodu poole läbi öise linna. Ei tea, kas teiste ülikoolide tudengid, kes mägedes ei käi, seda aimavad. Muidugi, peavad tüdruk ja poiss teineteisele meeldima, kuid mingeid armuavaldusi ei tohiks veel nende vahel olla, sest muidu ei ole see magamine enam magus lapselik rõõm, vaid mingi igavese ustavuse tõotus.

Kui aga on juba saatus ühiseks saanud, mitte ainult hing ja keha, siis muutub koos uinumine selliseks naudinguks, et seda hetke ootame kogu päeva.

Aastad lendavad märkamatuult, nagu Tanheiseril Veenuse koopas. Kui teil on midagi ilusamat, liigutavamamat, toredamat, olge siis õnnelikud palun.

Muidugi, on lapse kasvatamine suur rõõm, ja üldsegi looming, aga öelge palun, kust sellele innustust võtta, kui mitte teki alt? Innustuseta muutub looming piinaks, see pole mingi plaanipärane tegevus.

Tavaliselt lendame me Lapimaale, kus ootavad meid me tuttavad – mõtisklev põder, üle tee lippav väle rebane, noor karu ja hirmuäratavalt suurte jälgedega kährikkoer, kes ennast kunagi ei näita.

Me saame koos lennata ka ilma tekita, julgelt ja maitsekalt, kuid tekialune uniste alateadvuste kokkusulamine on eriline võrratu nauding, vastastiku täieliku usalduse nauding. Kumbki ei püüa ennast näidata paremana kui ta on ega tunne selleks vajadust.

Kallimaga ühe teki all magamine on mingi saladus, mida ei saa seletada sentimentaalsuse- või seksuaalsusega. Bergmanil filmis „Sarabanda“ „Perekondliku elu“ kangelased kohtuvad aastakümneid hiljem üsna eakatenä, ja mis nad siis teevad? Võtavad õhtul riidest lahti ja heidavad ühe teki alla magama. Nad ei suudle, ei kallista, üldse teineteist ei puuduta, ja nii see tõesti on, mitte ainult filmis. Igatahes on see sügav sümpaatiavaaldus. Pahasena ei heida ju keegi abikaasaga ühte voodisse, eriti endisega. Looduse seadus on selline, et isane kutsub ja ootab, emane aga otsustab, valib, mis saab nüüd paari saatusest, ja kas tal üldse on ühist saatust. Isane on uhke, et just teda valiti. Emane on ka uhke, et teda oodati nii kannatlikult. Räägitakse küll, et armastatakse niisama, mitte millegi eest, aga kas pole see kogu elu suurim tunnustus, kui kallim on nõus saatusi ühendama? Ei hakka salgama, et see on natuke omaniku uhkus. Lapsena kuulsin sel teemal armsat nalja. mammu kiitis sõbranna uut peokleiti nõõpidega seljal, seletades, et see näitab kõigile, et sõbrannal on rüütel, kes neid nõõpe kinni paneb ja lahti võtab.

Selles samas „Sarabandas“ isa magab ühes voodis oma peaaegu täiskasvanud tütreaga, ja ilmselt ei tähenda

see midagi halba, igatahes lubamatult halba. Ühes voodis magamine on üks omaette väärtus, mida ei pea mitte samastama elu teiste väärtuste- ja rõõmudega.

Kallimaga ühe teki all magamine on nii tähendusrikas, et ei peagi midagi lisama, ühtegi liigutust, ühtegi puudutust. Isegi tekke võib tegelikult kaks olla, see ka pole oluline. Aga mis on siis oluline? Vist lihtsalt teadmine, et ulatad käe, ja siin ta on, su kallim. Kuulda kallima hingamist, tunda tema soojust, tema biovälja – see on rõõm, millest ei tuldine iial, see on kõige sügavam hingerahu, mis siin ilmas võimalik on. Kui äkki homme päev kohutab, seda magusam on hommikuni hingerahu nautida, isegi uinuda on kahju.

7.8.22

Öine lend

Võtan kallima kaissu, nii mugavasti, mõnusasti ja magusasti, et kohe on selge, nüüd hommikuni naudime – ühist uinumist, ühist ärkamist, vahepeal ehk veel mõndagi imet. „Noh, kuhu lendame?“ – küsib kallim, ja kuidas ta seda teeb! Justkui igapäevaselt, kuid ometigi on tunda, et seisame muinasjutu lävel. Ühine looming, kas pole kõige kaunim muinasjutt? „Ikka Lapimaale!“ – vastan mina samas vaimus, ja kallim kunagi ei vaidle vastu, ei ole meil midagi kallimat Lapimaast, kus me välitöödel sõpradeks saime. Lendamegi virmalistena. Virmalised saatsid me õhtuseid jalutuskäike Lapimaal. Pärast jalutasime... kus me ainult pole jalutanud, kuid virmalised mängisid ikka vaimusilma ees. Virmaliste lend on nii kerge, kellelgi ei

jää kahtlust, et tants ja hüpped ei nõua vähimatki jõupingutust.

Huvitab ehk, milline osa on seksil selles lennus? Uskuge või mitte, me ei pane seda üldse tähele. Kui on, ei märka me seda, ja kui ei ole, ei tunne millestki puudust. Kuidas see võimalik on? Kuulake näiteks Beethoveni 7. sümfoonia esimest osa. Kui tahate tekkivaid tundeid seksiga seostuda, õnnestub see niivõrd hästi, et piinlik hakkab. Kui aga seda pähe ei tule, nagu enamusel kuulajaist, ka siis on mulje suurepärane.

10.8.22

Ühine looming

2001. aasta sügis, Sinu sünnipäev, juubel pealegi. Tähistad seda lastega Stockholmis. See pole olnud, muidugi, esimene välismaareis, kuid Soomet ja Rootsit nägid siis esmakordselt.

Mõned aastad hiljem külastame lastega Muumimaailma Naantalisis. Ööbime Turus. Öhtul lähme kahekesi jalutama, me armastame ju jalutada. Kõnnime jõekaldal kaugemale ja kaugemale allavoolu, jõuame sadamasse. Inimtühi võõras sadam õhtuvidevikus hakkab juba kõrge tunduma, kui tood mind mingi automaadi juurde, mis jagab tasuta linnakaarte. See jäi Sulle meelde eelmisest korrast. Tagasi hotelli sõidame bussiga. Ei oska Turus sõidupileteid osta, bussijuht näeb, et oleme võõrad ja lööb lihtsalt käega – sõitke, kuhu tarvis, aeg juba hiline!

Ja kus mina siis olin, 2001. aasta sügisel, miks mind pole olnud Sinu juubelil? Olin välitöödel, üsna

kaugel, pole saanud isegi lubada, ei õigel ajal koju jõuan. Pingutasin, kuid jäin siiski hiljaks, olid juba Rootsis.

Mis ma siis tegin, üksi kodus? See oli aeg, mil sain Sind aidata Sinu töös. Juba mitte nii kenasti, kui võtsin oma töö juures neljaks kuuks tasuta puhkust, siis oli see lihtne, ja käisime koos Sinu büroos. Töötasid arhitektidega. Neil oli kombeks tööle ilmuda üsna hilja, lõuna paiku, aga pärast tegelesid nad oma loominguga hilisõhtuni. Tuli ka meil selline stiil omaks võtta, istusime õhtuti büroos, pärast veel jalutasime aias koduteel, tore on seda meelde tuletada!

Siis, 2001. aasta sügisel, oli meil parajasti käsil ühe äärelinna osa planeering keerulise hüdroloogiaga – üleujutavad alad, ojad, tiigid, terrassid. Sõitsingi trammiga seda kõike uurima, kuna kaardil ei ole ojade kiirust, isegi voolusuunda kraavides. Nii et korraldasin oma väikesed välitööd – kõndisin kaardiga võsas tühermaal, hindasin vooluhulka.

Siin jõuamegi tole iselaadi tundeni, mida siis vaikselt nautisin: Sina lastega Rootsis, mina jõudsin alles eile koju välitöödelt, aga meil on ühine tegevus, ja see jätkub. Muidugi, ühendavad meid niigi paljud asjad, kuid seda ühist pereelu on ka teistel paaridel. Meil aga on veel me tegevus, me looming, ja see ühendab ka siis, kui teineteisest kaugel oleme.

Seda ei pea vist seletama, et ühine looming kallimaga on haruldane õnn, mõni otsib seda aastakümneid, kuid ei leia kuidagi. Kui arvate, et mingi linnaosa planeering ei ole küllalt peenetundeline tegevus, siis vastan, et kallimaga on kõik innukas looming, olgu see kartuli koorimine või peenra rohimine ämma aiamaal, akende pesemisest rääkimata. Ei hakka detailidega

vaevama, neil pole tähtsust. Näiteks, jalutame talvel pargis, kasuvad seljas, kuid tunneme ennast, justkui oleksime ihualasti Eedeni aias hella päikese käes ringi lippamas.

12.8.22

Nooruse kõrb

Nooruse üksindus on kohutav. Tõeline kõrbe! Sõbrad? Suhtlemine nendega on nagu pidev teravmeelsuse võistlus. Vanemad? Nad on nii kramplikult oma kohustuste küljes, et pinget on kaugelt tunda. Kui aga puhkusel lubavad endale veidi lõdvestuda, näed äkki, et oled neile vaid kohustuseks. Vanaema taipab kõike paremini, tal on justkui noorem hing, kuid aastad! seda on võimatu unustada.

Kui kohtaks kord oma inimest! Sellest ei julge isegi unistada. Pole tarvis, et tal oleks kaunis nägu ja keha, mõistva pilgu kõrval ei pane seda üldse tähele. Pole tarvis, et ta oskaks ilusasti rääkida, pilk ütleb nahunii rohkem. Kui leiaks sellise inimese jalajälje, suudleks seda vist neljakäpukil...

Kes oleks võinud arvata, et vanaduses sattud jälle sellesse kõrbesse, ainult ilma lootuseta inimese jälge leida.

12.8.22, Seewaldi kõrval jalutades

Unenägu

Kallimaga sõidame kuhugi laevaga, ja see laev väljub Königsberist. Eluilmas poleks sinna läinud, aga nähtavasti on see reis hädavajalik. Mis veel ebameeldivam, laev

väljub nii vara, pääsemine sinna on nii keeruline, et ilma abita ei ole võimalik sellega toime tulla. Ja aitab meid kohalik ärimees oma pojaga. Tuleb käia nende korteris, mis on, nagu oodata võis, väga rikkalik ja äärmiselt maitsetu. Meid aidatakse, sest kallim on tähtis isik, ta näebki nii välja – hiilgavalt, nagu peab välja nägema üks uhke daam kõrgemast kihist – justkui lihtsalt, isegi tagasihoidlikult, aga kes vähegi mõistab, saab aru, kui kallid on kõik mis seljas, soeng, kosmeetika, ehted.

Ärimees, kes meid aitab, on ilmselt endine ohvitser. Ka minul tuleb ta külalislahkust kasutada. Ärimehe poeg näitab mulle, kus on neil vannituba. WC ees peab sabas seisma, kuni sealt tuleb välja roosas ülikonnas ärimehe tulevane minia. Vannitoas pesen hambaid, kuid hambahari jäi kuhugi kohvripõhja, ja teen seda sõrmega.

Meil on tegemist tollipaberite täitmisega kahele kohvrile. Ka siin on abi tarvis.

Aeg laevale minna. Tuleme välja, ärimees palub hetke oodata, toob auto. Ja see on lahtine auto, justkui oleksime kusagil lõunamaal, ilmselt tahetakse oma rikkusest muljet jätta. Laadime sinna oma kohvrid, ronime sisse. Sõita tuleb pikka ja madalat punast raudset silda tihedas varahommikus udus. Muretsen, kas me hiljaks ei jää, tollikontroll võtab ju ka aega, aga küllap ärimees teab, millal peab välja sõitma...

Siin see uni lõppebki. Ärgates taipan, kust on need ootamatud kujud. Kallim tegeles linnaplaneeringuga, mina aitasin teda tema töös, ja rikaste ärimeestega, kes tahtsid midagi kuhugi ehitada – kas tehast või elumaja või tervet asulat, oli tõesti tihti tegemist. Ei saa öelda, et oleks meeldiv suhtlemine, kuigi viisakas.

14.8.22

Ootamatu

Mäletate Wermeeri maali „Neiu kirja lugemas“?
Seda pilti nägin praegu rõdult.
Neiu oli jalgrattal,
lühikestes pükstes ja tuule käes lehvivas pluusis,
kiri oli mobiiltelefonis,
selle lugemiseks tuli peatuda.
Aga muidu oli täiesti Wermeer!

14.8.22

* * *

Mu väikesed rinnad, missugused ehted!
Käia, kaks veetlevat saladust põues,
kadestusväärne aeg on noorus.
Sellest ei unista, ometi aiman:
kunagi leidub üks andekas kunstnik,
kellele aktina julgelt poseerin.
Mõtisklev, asjalik, pilguga mõõdab,
käsib mind istuda... ei, veidi viltu!
Astub mu taha ja parandab rühti
kätega, nii nagu kunstnikel kombeks,
selja teeb sirgemaks, liigutab jalga
(tunnen end nukuna), siis vaatab eemalt.
Joonistab innukalt, ma juba mõistan –
esile toob minu varjatud aarded,
mida ma tema eest niigi ei peida.
Ja see on hetk, millest koosnebki elu,
ununeb, mis oli varem ja hiljem,
jääb ainult sahisev süsi ja paber.

16.8.22

* * *

Kuidas näed sina välja,
millist muljet sina jätab,
kui see sinule on tähtis,
tähendab, sa oled elus
haljal kolmandal planeedil.
Õnneks kujusid ju leidub
võimalikke küllalt palju,
ja see olema ei pea
mingi tuntud personaaž.

18.8.22

**Mu noorukesele muusale,
kes mind maha jättis
(need sõnad leiutas Ingvar,
ise ma poleks suutnud)**

Mul on lohutuseks see,
et ei igatse Sa mind.
Kui Su silma tooksin vee,
oleks liiga kallis hind.

19.8.22

Ebameeldiv

Rindeuudised üksluised
kuidagi ei too meil võitu.
Vestluskaaslasena olen
endalegi kehavõitu.

20.8.22

Kallimale

Sinu pesu on mul armas,
näiteks Sinu aluspüksid.
Oled minu väike saarmas,
Sinuta ma nutan üksi.

Sinuta on tühi kõrbe,
kus me mängisime laines,
kus me lendlesime kõrges
joovastuses ebamaises.

Kus me kõndisime vaikselt,
juttu pole olnud tarvis,
pole olnud tarvis päikest,
imevalgus ümbrust värvis.

Muinasjutuliselt armsad,
pead meie poole pöörand,
loomad pole olnud valvsad,
pole olnud meile võõrad.

Ootan Sind, ja Sina tuled,
ühel õhtul sisse astud,
teed Sul juhatavad tuled,
ruttan rõõmsalt Sulle vastu.

21.8.22

* * *

Liiga kaua oodatud kohtumine
on kohmakas, koguni piinlik.
Me unistused olid küll võluvad,
kuid tegelikkus
toob selliseid üllatusi,
mida poleks kunagi suutnud ette kujutada.

21.8.22

Muinasmaa värav

Muinasmaa värav Kristjan Raua pildil.
See lapsena mind võlus, kuigi siis
ma selle tähendust ei ole saanud mõista.
Kui sinna sisse astud, oled sa...
kui ainult tõesti julged seda teha,
siis oled kaitstud kogu ilmaelu eest.
Võid eksida, võid komistada, vigu
võid teha andeksandmatuid, kuid kõik
on ette andeks antud silmapilgust,
kui Muinasmaale südame sa tõid,
ja vastu võeti see.
Ka siis, kui pole enam Muinasmaad,
ei mingit väravat ja salapärast valgust,
see imekombel midagi ei muuda,
kottpimedas sa leiad oma tee,
mida ei tea selles ilmas keegi.

21.8.22

Õudukas

Ma nägin unes halli kohvrit,
ja sellega ma olin reisil,
kusagil ühikas, nii tihti
ma mingit ühikat näen unes.
Ja alles ärgates ma taipan,
et olin õudukas –
see kohver
on, mida kallimalt ma pärin,
ning olevik sel vaiksel kombel
on unenäos aset leidnud.
See jube olevik lõpmatu.

23.8.22

Antoloogia

Antoloogiasse parimat luulet
tipin hoolega mitu õhtut.
Miks rõõmu nii harva kuuled,
ja kostab nii tihti ohkeid?

Rõõm möödub vist liiga ruttu,
et sõnu ei jõua leida,
ja nukrus on selline putru,
mille eest ennast ei peida.

23.8.22

Unenägu

Kallimaga kahekesi, ilma lasteta, tulime külla me saksa sõpradele. Sõbrad elavad Müncheni äärelinnas väikeses eramajas vähemalt 18. sajandist. Seletavad, et kolisid siia, kui pensile läksid, et tüdruku aidata lapsi kasvatada. Tütar perega elab siin lähedal. Kutsuvad meid jalutama, et oma uue kodu ümbrust näidata. Neumarkt, kus nad varem elasid, on palju hubasem ja armsam, kuid neile me seda ei ütle, neil oli ju põhjust siia kolida. Koju jõudes kuuleme aia tagant vene keelt, aga ei hakka naabritest midagi küsima, pole meie asi. Puhkame natuke, siis lähvad sõbrad mu kallimaga oma tütrele külla. Ma jään koju, sest jalg hakkas valutama, valvan ühtlasi kapsaid pliidil. Tütrel väikeste lastega ei ole aega perele süüa teha. Ongi kõik.

Aga nüüd kuulake palun, kuidas kõik tegelikult on. Sõprade tütar oli abiellus väga lühikest aega, kuid lapsi tal ei ole. Mingist Münchenisse kolimisest pole kunagi juttu olnud. Sõbrannaga oleme juba neli aastat lesed, saatuskasasid, peame kirjavahetust, püüdes teineteist toetada. Kui ukraina sugulased, ema seitsmeaastase tütreaga, põgenesid minu juurde pommide alt, sõbranna saatis kohe Neumarktist suure paki mänguasjade- ja maiustustega, pärast veel ühe – lihavõtepuhadeks.

Ja kus ma siis käisin täna öösel? Ilmselt me elu teises versioonis, kus kõik on terved ja elavad kaua, kus sõprade tütar on õnnelik. Täheandja on see olemas, nägin ju oma silmaga. Loomulikult kirjutasin sellest kohe sõbrannale Baierimaale. Ta peab ka seda teadma. Sõprade tütar on muide Saksamaa kõige ilusam preili, oleme seal käinud ja teame seda täpselt.

24.8.22

Sophie Marceau

Vaatan filme 13- ja 15-aastasega Sophie Marceau'ga. Kui need linastusid, olin parajasti kroonus ja sain endale lubada vaid Radio Luxembourg'i öösiti sidetelgis. Ja miks nüüd äkki huvi tekkis Marceau loomingu vastu, andku ta mulle andeks, et tegin ta nime oma jutukese pealkirjaks – sest pojapoeg õpib klaveril Vladimir Kosma viisi “*Dreams*” sellest filmist, et koolis õpeaasta alguse aktusel esitada.

Noored neis ilusates filmides on nagu mingid programmeeritud mänguasjad, nad mõtlevad ainult Sellest, nii tüdrukud, kui poisid. Ja tähtsamaks “mängureegliks” neil on, et kui tüdruk otsustab Seda teha, siis poisil pole enam midagi ütlemist. Tahtmatult hakkab oma noorust meelde tuletama, äkki nii see oligi? Paistab, et ei ole ikka olnud. Kui tüdruk-kursusekaaslane, kellega me teineteisesse 1970. aasta kevadel armunud olime, end riidest lahti võttis, ütlesin talle rahulikult, et pangu ikka hommikumantel selga, ja et ei tee me Seda, enne kui ülikooli lõpetame. Tüdruk oli nii üllatatud, et isegi pole solvunud, jätkasime kallistamist hommikumantlis.

Kui teise kursuse algul praktikalt tulime, katkestasin ma meie suhted. Kuu aega pole loengutel käinud, varjasin ennast. Rohkem pole olnud võimalik. Ees oli veel neli aastat õppimist, ja ega tüdruk oma mõttest poleks loobunud. Selleks ajaks teadsime juba, et kes esimestel kursustel endale kirglikku armastust lubab, lendab varsti ülikoolist välja ja sattub kroonusse. Ja mis edasi saab, siis ei ole olnud veel teada.

Tüdruk aga tõesti pole jätnud oma mõtet, ja umbes kaks aastat hiljem sünnitas lapse, tütrekese.

Kursusekaaslased küsisid minult otse, et kas mina olen lapse isa? Vastasin neile ausalt, et ei ole. Laps viidi kohe tüdruku vanemate juurde Kasahstani, ja seal ta kasvas, tüdruk aga jätkas õppimist pausita.

Kord talvel oli ühiselamus mingi pidu, kust saatsin ma õhtul toda minu poolt mahajäetud tüdrukut. Vahepeal ei ole me suhelnud. Astusime sisse kuhugi trepikotta, istusime aknalauale. Tüdruk nuttis kaua mu süles, kaebas, kui valus tal oli, kui talle peale sünnitamist operatsiooni tehti, nagu see nõukaajal kombeks oli, narkoosita. Kuivatasin huultega ta pisaraid, vastasin, et just seda õudust püüdsingi ära hoida. Kes on lapse isa, ei ole mind huvitanud, Selline suu puhtaks rääkimine pidi meil tingimata varem või hiljem juhtuma. Varjasin end pärast vähemalt nädal aega, rohkem ei ole me avameelselt suhelnud.

Siis pole olnud mul nii palju kogemusi, et oleksin suutnud lapse ärasaatmist hukka mõista, Ja üldse, mis kohtumõistja saan ma siin olla, peale mahajätmist? Alles hiljem jõudsin arusaamale, et kui juba lapse ilmale tõid, siis ei saa sul enam midagi tähtsamat olla. Oma unistused ja plaanid võid seenele saata, nüüd on tähtis vaid, et su lapse unistused täituksid, ja et need oleksid imeilusad. Nii kaugele pole ma praegugi jõudnud, et ka see on üks äärmuslik seisukoht, ja et mitme lapse vanemad ei saa ju ennast lõhki käristada, kõiki oma lapsi ühteviisi toetades.

Tüdruk abiellus kursusekaaslasega enne ülikooli lõpetamist. Nähtavasti, oma lapse isaga. Nüüd elavad nad New Yorgis. Mõned aastad tagasi tulid nad kursusekaaslaste kokkutulekule. Naljakas, aga kaugelt eemalt oli näha, et üks veetlev ameeriklanna on ilmunud. Peolauas ei ole me kõrvuti istunud, kuid teel restoranist

valis tüdruk mind oma kavaleriks ja sädistas üsna rõõmsalt. Tundus, et ta tõesti midagi ei kahetse, ja isegi mitte nii sügavmõtteliselt, nagu kuulsas Edith Piafi laulus, vaid lihtsalt kerge iseloomu tõttu, ja mul oli sellest hea meel.

Tekkib muidugi küsimus, mida mu kallim sellest loost arvab. Lugu sai pihitud veel enne pulmi, ka kallimal oli oma lugu varuks, õnneks mitte niivõrd dramaatiline. Tegin nad tuttavaks, oma kallima ja tüdruku, kellesse esimesel kursusel armunud olin. Uurisid teineteist suure uudishimuga ja siiralt heatahtlikult. Ka mina olen tänulik vanemale poisile, kellega mu kallimal oli kunagi romantiline sõprus teisel praktikal. Tänulik, et tulevane kallim ei ole selle läbi vanemaks saanud, kasvas ja arenes pärast juba koos minuga.

26.8.22

Kõrge tiitel

Need kuud, kui Nastja Pae tänaval koolis käis, olin ma lihtsalt Nastja vanaisa. Nii tundsid mind teised lapsed, õpetajad, korrapidajad. Millise uhkusega kandsin ma seda tiitlit! Isegi nime ei ole vaja, kõik on öeldud, milleks ma olen siin ilmas. Ausalt öelda, olin selle tiitliga isegi kaitstud, näiteks, Nastja vanaisa ei tohi väljas külma tuule käes oodata. peab ta sisse laskma, kuigi kooli reeglid seda keelavad.

25.8.22

Kes ei ole armunud, palun mitte lugeda

Eedeni aias õpivad armunud lendama.

Pärast saavad nad ka mujal lennata,
see ei nõua ju mingeid jõupingutusi
ja toob võrratut hingerahu.

See pole mingi saladus, mida peaks hoidma,
lihtsalt, milliste sõnadega lendu seletada?

Natuke võimatu.

(Kui oleksid mittearmunud nii kaugele lugenud,
soovitaksin vaadata

Chagalli maale ja Masereeli gravüüre.)

Tegelikult

pääsevad Eedeni aeda vaid need,
kes on suutelised lendamist õppima.

Inglid kadestavad vaikselt armunute lendu.

27.8.22

P.S. Chagalli maalidega on selge, aga milliseid Masereeli gravüüre? Eelkõige kuulsat “Üksildast” sarjast “Linn” (1925), kust näeme selgesti, et maailm armastuseta on tõeline õudukas. Ehk õnnestub leida ka 1939. a gravüür, kus armunud rannas jooksevad.

Karenin

Kui Karenin oleks öelnud: „Kallis Anna, näen, et oled meeletult armunud. Ise olen süüdi, liiga palju aega veetsin tööl. Homme saad lahutuse ja raha nii palju, et Sul millestki puudu ei oleks. Poeg jääb niipea minu juurde, kuid Sa võid teda alati vaatama tulla. Armastan Sind, ole õnnelik!“ Kui ta tõesti nii oleks öelnud, võib täiesti kindel olla, et Anna oleks ehk veel paar sammukest astunud ja siis oma abikaasa kaela hüpanud: „Kallis, Sa ravisid mind terveks! Keegi ei armasta mind nii, nagu Sina. Nüüd tean seda täpselt. Anna andeks palun, et Sulle haiget tegin! Toatüdruk! Kui härra Vronski tuleb, ütle talle, et proua on ümber mõelnud, ja ärgu enam meile tulgu. Noh... Jõuluks võib lõunale tulla, kuid mitte varem!“ Ometigi on Tolstoil kõik teisiti. Ta ise pole olnud vist õnnelik, pole osanud ka oma kangelasi õnnelikeks teha. Naine ja tütreid armastasid teda, ta ise aga lahkesti lubas ennast armastada.

27.8.22

Tegelikult

Eile olin kuus tundi õnnelik.
Üks mu ukraina tüdrukutest tuli Soomest külla.
See oli selline sündmus,
et isegi taksojuht võttis kaastundlikult osa
me rõõmus-murelikust suhtlemisest.
Mitu kuud olin uhkusega noorema tüdruku vanaisa,
nii mind tunti koolis, nime pole olnudki tarvis.
Tegelikult tuldi nüüd talveasjade järele
ja Rakvere viinereid ostma,
Soome viinerid lapsele ei maitse,
aga kui sadamas
kallistad ilusat noort daami
ja sosistad talle kõrva:
“Ei lase lahti!”
see ei ole enam elu teesklemine,
eks?
Tegelikult on ikka,
lasin ju lahti.

29.8.22

Lido

Seitsmeaastase tüdrukuga lõbutseme peale lõunat Ülemiste Lido mängualal. Väikesel jalgpalliväljal saame kokku samavanuselise tundmatu tüdrukuga. Vahva, kui pole tarvis isegi tuttavaks saada, võib kohe mängima hakata! Mõlemad tüdrukud on imetoredad. Meie oma tumedate juustega ja uhkete kulmudega, Audrey Hepburni tüüpi. Võõras tüdruk – Scarlett Johanssoni moodi linalakk. Kuna teisi pealtvaatajaid ei ole, löödud ja osavasti tõrjutud väravate eest plaksutan mõlemale. Püüan tüdrukute säravaid pilkusi, mõlemad on nii vallatud ja nii graatsilised, nii lõbusad ja nii õrnad! Edaspidine õitsemine on muidugi vaimustav müsteerium, kuid Jumaliku loominguga tipuks on ikka seitsmeaastane tüdruk, selles olen täiesti kindel.

30.8.22

Kiri unenäost

Kallis Ingvar!
Seekord olen lausa kohustatud Sulle oma unenägu jutustama, sest nägin unes Sinu Muusat. Ta oli justkui 18. sajandist, mida tuntakse kordumatu ja matkimatu perfektsuse ajastuna. Ja et seda kuuluvust selgeks teha pole olnud tarvis valget parukat ega dekolteega alt laia kleiti, isegi põsele joonistatud täpikest pole olnud vaja. Kõik see oli näoilmes ja pilgus. Väliselt oli ta tumedate

lokkis juustega õlgadeni, tumedas pikkade varrukatega kinnises üsna pikas kleidis nr 44-46, keskmist kasvu, graatsiline. Nägu oli kena ja omapärane, ei tule meeldi ühtegi näitlejannat ega kuulsat kuju, kellega oleks sarnasust. Igatahes oli see väga maitsekas ja väärikas ilu, justkui tagasihoidlik. Vaimustas pilk mängleva, vaevu märgatava lustaka naeratusega. See oli viisakalt kasvatatud ja peenelt haritud inimese pilk, kes teab väga hästi, mida leidub siin ilmas tõesti väärtuslikku, oskab sellest rääkida pehmelt ja veidi irooniliselt.

Unes pole mitte midagi toimunud, meid lihtsalt tehti tuttavaks, ei mäleta, et oleksime jõudnud pikemalt juttu ajada, ometigi mõnda hetke jätkus, et sügavat muljet jätta.

Püüan veel midagi meelde tuuletada. Silmad olid tumedad, huuled üsna peened, väike sirge nina, nägu pole olnud kitsas ega kõhn, kuid ka mitte ümmargune ja priske. Nime võibolla mul pole olnudki öeldud, tutvustati lihtsalt Ingvari Muusana, nagu ma ise olin hiljuti vaid Nastja vanaisa, ja nime pole olnudki vaja.

1.9.22

Salakohtumine

...läände, jah muidugi läände
ihkab mu väsinud hing.
Pelgulinn, kuhu siis veel?
Stromka ja Rocca-al-Mare,
see on üks paik, kus ma kuulen
sosinat pilvede vahelt.

...see on me kohtumisaeg,
kiirustan, midagi pole
tähtsamat.
Sinagi ruttad,
märgates aeglustad sammu,
nautides.

Kohtume Rocca-al-Mares!
Tead Sa paremat kohta?
Järgmine kord lähme sinna!
Nüüd aga virvendav laht,
kividel tukkuvad linnud
päikeseloojangul.
Siin
pole me käinud, kuid on
ülevalpool meie rajad
ja Stroomi rannas. Ei ole,
ei ole sugugi tähtis,
et seal kõnnime me
kunagi ammu, ja nüüd
enam meid üldse ei ole.

On ainult vaikus ja partide asjalik sööst,
nii arusaamatu.

Tore, et keegi ei tule
siia meid segama, justkui
oleks maailmas sel hetkel
midagi paremat.

2.9.22

* * *

Harjusin rindeuudistega,
harjusin Marsiga,
mis õhtuti taevas jõllitab,
kui rõdul suitsu teen.
Masendab,
et inimene selliste asjadega harjub.

2.9.22

Kiidulaul

Mulle meldivad tüdrukud,
meeldivad naised,
eriti need, keda armastan,
kuid ka tundmatu võib vaimustada,
kui muljeid jagada eneseirooniaga,
ei ole me daamid armukadedad.
Meeldib kõik –
helde hing,
särav pilk ja naeratus,
emotsionaalne iseloom,

mõistlik peanupp ja kena näolapp,
graatsilised liigutused,
muinasjutuline keha,
nõtke kõnnak...
Kui mõnel näiteks
iseloom ei olegi emotsionaalne,
või pea ei ole küllalt mõistlik,
see omapära teeb vaid veetlevamaks.
Kui aga lisaks on veel maitse ja kasvatus,
haridus ka pilti ei riku,
siis, mis muud, kui tegemist on jumalannaga.
Ja kui pealegi on hääled, sopran näiteks, ja lauluoskus,
sellest juttu ei tee, muidu kaotate une.
Kaunistustest nagu kulmud, ripsmed ja lokid
ka parem ei räägi,
ei hakka ju eraldi kiitma kaela, õlgasid, sõrmi, küüsi,
kuigi tahaks.
Kui aga äkki
hing ei ole enam kuigi helde,
ja pilk ei ole enam särav,
no kes siis süüdi on?

3.9.22

P.S. Peab vist natuke seletama, kust tuleb selline tüdrukutelembeline jutt. Mind kasvatasid naised. Mehi nägin ainult eemalt ja halvasti mõistsin, mis elukad need sellised on, igatahes sümpaatiat pole tekkinud – tigidad, kärsitud, vahest muutuvad jutukaiks, kuid see äratab ainult piinlikkust. Igas konfliktis naisterahva ja meesterahva vahel olen ma tingimata alati daami pool, teisiti ei kujutagi ette. Jube lugu, kuid see minu omadus aktualiseerus nüüd täiesti ootamatus olukorras. Minu ukraina tüdrukud jätsid mind maha, koolisid Soomesse oma sugulaste juurde. Töö

Muuga sadamas koos kohalike venelannadega, kes vene televiisorit vaatavad, muutus täiesti võimatuks, tuli sealt vallanduda. Tegin andestamata vea, palusin poega tüdrukutele sadamasse vastu tulla, kuigi teadsin, et ta suhtub äärmiselt kriitiliselt inimestesse, kes on sotsiaalameti ülalpidamisel, kuna tema proual, minu minial, tuleb raskesti tööd teha samasuure palga eest, nagu Soome muidusööjad saavad. Tõesti, sadamas läksid nad silmapilkselt tülli, nähtavasti poeg tervituseks ütles midagi pilkavat eakaaslase õigusega. Ja vahva ukrainlanna, kes tegeles parajasti oma lapse päästmisega vene rakettide alt, pole jäänud vastusevõlgu. Nüüd on poeg nii solvunud, et ei räägi minuga, nõuab et mõistaksin hukka tüdruku, kes talle vaesekesele liiga tegi, ja katkestaksin “pahade” ukrainlannadega igasugused suhted.

Pikantne lugu

Üks arhitekt, kes oli üsna kõrgeks ametnikuks saanud, armus minu kallimasse. Mõistan teda hästi, olen ise oma kallimasse armunud. Nad on ammu tuttavad, kolleegid, koguni sõbrad. Kord töö juures, ajaloolise hoone poolpimedas koridoris haarab armunud arhitekt mu kallimat käest. Ta mängib tennist, ja käed on tal tugevad. „Lase lahti, loll!“ - kilkab plikalikult mu kallim, ja kuna ta ei ole kuigi nooruke, kõlab see veetlevalt koketselt. Arhitekt laseb käe lahti ja et tekkinud piinlikkust leevendada, kingib mu kallimale tennisepalli. Mu vallatu kallim mängib sellega natuke ja viib siis arhitekti naisele, kes samas majas töötab. Ei mäleta täpselt, mida kallim siis ütleb, midagi hästi süütut. Loomulikult pärast ise jutustab mulle selle loo, nii meeldiv on kiidelda, et sinusse armutakse, ja et oled nii tubli, nii ustav, nii liigutavalt avameelne, siis aga vaikselt ette kujutada, kuidas arhitekt armuvalus väänleb oma proua etteheitvate pilkude all.

5.9.22

Egoism

Olen vist tüüdanud oma tunnetega, olgu nad nukrad või kramplikult elurõõmsad. Egoism, mis muud? Teisi patte tunnistame meelsamini, mõnikord isegi uhkustades.

Aga teate, milline on armunud paari egoism? Oi, see pole lihtsalt topelt, see on palju hullem! Inimene häbeneb oma egoismi, paar aga mitte, nagu nad paljusid teisi asju ei häbene, mis tavaliselt piinlikkust tekitavad.

Kui aga paaril sünnivad lapsed, mis on oma vanemate lahutamatu osa, siis ollakse juba täiesti uhked tolle ühise egoismi üle. Lapsed on tõesti lahutamatu osa paari ühisest hingest ja kehast, lapsed võetakse voodisse, lastega käiakse saunas, vanemad söövad ära, mis laps oma taldrikule jätab.

Paar naudib oma egoismi. Palju maailm on neile andnud? Võrreldes sellega, mis nad teineteisele annavad, lihtsalt mitte midagi! Ja mille eest tänulik olla? Igaks juhuks tuletan meelde, mis on armastus. Armastus on see, kui sinu jaoks on olemas ainult sinu kallim ja kogu ülejäänud maailm oma probleemide ja kohustustega, ning maailm näeb üsna haledasti välja selles kõrvutamises. Kui keegi sellega nõus ei ole, see tähendab lihtsalt, et tema armastus ootab veel ees. Juhtub vist, et ei suudagi ära oodata. Kui keegi ütleb, et teab küll, mis on armastus, aga temal on see kusagil kolmandal kohal, andke andeks, selleks juhuks tuleb mingi teine sõna leida, otsigu ise.

Nüüd kujutage palun ette, et keegi on altruistlikus vaimus kasvatatud, ja siis leiab oma kallima ning avastab äkki, kui joovastav võib olla egoism, kui see kallimaga ühendab. See on nii rabav avastus, et täiesti toibuda ei olegi võimalik. Umbes nii, et alati tõusid hommikul vara ja hakkasid kohe tegutsema inimkonna heaks, nüüd aga veedad poolpäeva voodis, ja ei ole midagi tähtsamat ega saagi olla. See on tõesti nii. Iga tegevus, loominguust rääkimata, vajab innustust, et midagi üldse välja tuleks. Ja kust seda võtta? Innustus võib tuua sellise lahenduse, mille leidmiseks ei oleks muidu elu jätkunud, ja see elu oleks ääreni usina sipelgatööga täidetud.

Kust paar üldse teada saab, et nende loomulikku käitumist võib egoismiks pidada? Aimab mõnest viltusest

kibestunud pilgust või koguni sõnast, keegi on ju alati petetud või pettunud. See võib koguni naljakas olla, kui noorele paarile seletatakse ja õpetatakse, et süles istuda ei ole viisakas, et teised inimesed ei ole valmis armunute rõõmu ja vaimustust jagama. Miks?? Kuid noored on head lapsed ja kuulavad sõna.

Tegelikult paar ei peagi midagi head maailmale tegema, ehk ainult vahest natuke ennast näitama, sest see valgus ja soojus, mis neist kiirgub, on kõige ilusam ja toredam, mis siin maailmas üldse leidub, ning hoopis peab maailm neile tänulik olema. Mis see maailm oleks armunuteta, armastuseta? Üks arvutimäng – lülita välja ja unusta. Ainult armastus võimaldab sellest mängust midagi meeldivat ja liigutavat salvestada.

Räägin armunud paari egoismist justkui saab kuidagi teisiti olla. Tegelikult saab vist küll. Olen näinud paare, kus ei olegi tekkinud seda võluvast ühist egoismi. Siis on neil kahepeale kellegi ühe egoism, teine aga teeskleb, et see on neil ühine.

6.9.22

Sõbrannad

Elasid kord kaks sõbrannat.

Üks oli pruunide silmadega lokiis juustega blond,
teine – siniste silmadega ja sirgete tumedate juustega.

Blond oli lõbus ja lustakas,
sinisilmne oli vaikne ja liigutav.

Mõlemad imeilusad, igaüks omamoodi.

Eriti toredad olid silmad,
ühel vallatult sädelevad,
teisel taevalikult ustavad.

Kes neid nägi, sattus segadusse –
justkui tahaks valida, kumb rohkem meeldib,
aga see oli täiesti võimatu.

Tegelikult nad pole olnud tuttavad
ja kohtusid ainult selles luuletuses.

6.9.22

Feminofiilia

Olen feminofiil.

Otsisin seda sõna internetis
mitmes keeles.

Leidub, kuid väga harva,
justkui oleks see miskit häbenemisväärset.

Naistel on nõrkusi,
just need teevadki sarmikaks.

Kas auväärt adekvaatsed isiksused, kes seda põlgavad,
suudavad midagi paremat pakkuda?

Mõttelend? Vaimusära? Kangelaslik mehisus?

Justkui see naisteta, innustuseta võimalik oleks!

Naisteta, teate ise, mis võimalik on –
Püha Antoniuse kiusatus.
Naised aimavad minus mainitud kalduvust
ja näitavad end kõige veetlevamast küljest –
kingivad mulle armsaid pilke,
südamlikke naeratusi,
lõbusat jutusädinat.
Olen tänulik.
Feminofiil on meeldiv vestluskaaslane –
saab olla avameelne justkui sõbrannaga,
ja samas kõik su eelised, eriti hea maitse,
leiavad vaimustatud tunnustust,
mitte kadestust.
Olen feminofiil.

11.9.22

Pimeduses

Hüdrogeokeemilisi proove kogutakse nii, et loputatakse pudel selle sama veega, millest tarvis proov võtta, siis täidetakse pudel, mis võib olla lähima puuraugu juurest metsast leitud, ja pannakse lutt otsa (nüüd on muidugi selleks mugavamad vahendid pealekeeratava korgiga, loputamist ei ole üldse vaja). Ah so, enne lutiga sulgemist tarvis pudelisse aktiveeritud söe pulber siputada, et vees mikroelemente määrata.

Ja pärast, välilaboris tuleb veeproov läbi filtri lasta, et söepulber sorbeerunud mikroelementidega filtrile jääks. See kuivatatakse ja saadetakse spektraalanalüüsile ümbrikus proovinumbriga.

Tilk, tilk, tilk tibutab vaikselt mitmest proovist, nii palju kui laboris lehtreid leidus ja ruumi. Väga aeglaselt, aga me ei ruttagi kuhugi, istume kallimaga õhtul välilaboris – selleks üüritud hütis kaevandusasulas. Akna taga tantsivad sügisesed virmalised, need vist annavadki valgust, tuld põlema panna pole tulnud meil pähe. Istume nahksel autoistmel virmaliste valgel tilkumisest rõhutatud vaikus.

Ütlesin „kallim“, mitte „tulevane kallim“, sest teadsin seda juba täpselt. Hämmastas just see täielik kõhklemiste puudumine. Ka kallim teadis, et on minu kallim, kuigi sellest ei ole veel sõnakestki öeldud. Välitöödel on niigi palju võimalusi oma kiindumust avaldada, näiteks, marsruudis teha paari minutiga ilmatu lõke, et vihma all märjast saanud riideid kuivatada. Hiljem saame teada, et oleme väga ammu täielikud saatuskaaslased, niipea aga alles aimame seda, tunneme, usume, püüame oma leiuga kohaneda.

See oli me viimane uuringuala Lapimaal, ja ka pimedad õhtud virmalistega andsid mõista, et varsti kõik lõppeb – see imeline välitööde lummus, kui saab näiteks tulevase kallimaga ühest kausist süüa – katsu sa linnas pakkuda preilile, kes pole veel õieti sõbrannakski saanud, ühest taldrikust süüa, millise pilguga sind vaadatakse? Või kui saab tulevast kallimat aidata peapesemises – seda on ju tõesti tarvis – lõkkel ämber vett soojaks teha, kruusist aeglaselt pikkadele näkijuustele valada ning uhkust tunda, et just sulle see usaldati. Šampooni pole siis veel olnud, meil Lapimaal igatahes, ja pead pestes tuli silmad kinni pigistada.

Välilaboris veeproovide filtreerimine oli ka sedasorti rõõm, et kestku lihtsalt igavesti, ja midagi muud pole vaja.

Kuid see kuramuse sügis akna taga, isegi esimest lund oli hommikul juba nähtud... Varsti kõik lõppeb, ja olemegi linnas, kus ühest kausist ei sööda, peapesemises abi ei paluta, ja isegi lõket pole vaja, vihmavari käepärast.

Tarvis rääkima hakata, linnas, sumisevas ülikooli koridoris ei saa seda enam teha. Milliseid sõnu ma leidsid nii tähtsaks jutuks, ei mäleta. Seletasin kuidagi, et järgmisel suvel lõpetame ülikooli, siis võetakse mind kaheks aastaks leitnandina kroonusse, nagu tol ajal kombeks oli. Ja siis... siis... noh... ühesõnaga siis tulen ma abieluettepanekut tegema.

Kujutasin seda üsna selgesti ette – pikas sinelis, kroonust väsinuna, täiskasvanuna ja iseseisvana astun sisse lillekimbuga. Ja ütlen sõnanapilt, et, näe, tulin ja jään nüüd igavesti Sinuga.

Kujutasin ette, et siis ei ole ma enam vanematest sõltuvuses, ei ole nende ülalpidamisel, olen neist äralõigatud selle kroonu kahe aastaga. Teatan neile lihtsalt viisakalt oma otsusest ja kutsun lahkesti pulma.

Siiamaani vastas kõik 21-aastase noormehe arusaamale, kes elas, muuseas, ühiskorteris ja pole stippi saanud, kuna õppis kole kehvasti – oli ju kunstnik, geofüüsika ja geokeemia pole veel külge hakanud. Siit kohast algab draama. Kallim vastab oimetuks tegeva avameelsusega, et kolm aastat on liiga palju, ja ta ei suuda mu lubadust tõsiselt võtta. Temagi ei saa mulle lubada, et ootab nii kaua. Kuigi armastab mind.

Need viimased sõnad olid öeldud esimest korda, kuid nii värvitu häälega, et see rõhutas hirmuäratavalt vastuse tõsidust.

Aiman, et kolm aastat on tõesti palju, ja lubada midagi nii kaljukindlalt on tõesti naeruväärne, palju meist üldse sõltub? Vaikin lööduna. Kallim kallistab mind hellalt, püüab lohutada. Issake, isegi 21-aastaselt on tüdrukud poistest küpsemad, kuigi tean, et armastuse kogemusi on kallimal samapalju kui mul.

Noh, tarvis lehitritesse vett lisada, tilkumine peatus me jutu kuulates.

Ei tea, kas siia epiloogi tarvis, niigi selge, et tuli mul kähku oma vaimses arengus edasi tõtata, ja 15. detsembril, enne suunamist, me abiellusime, kuigi mul endiselt pole olnud oma elamist, ja kroonu ähvardas ikka. Ometigi tekkis meil oma maailm, mida kaitseme selg selja vastu. Meeleheitlikult. Pimeduses.

10.9.22

Maitsev hommik – 1974

Pulmareisi esimene hommik. Oleme sugulaste juures Pelgulinnas. Sugulased on tööl ja koolis. Sööme hommikust köögis. (Hetkel istun hoovis trepiastmel just selle köögiakna ees.) Hommik kallimaga, kui veel pole tarvis kuhugi rutata, on niigi nauding, kuid nüüd on käes üks eriline hommik. Näitan kallimale oma Eestit – maad, kus on kõik teisiti, kui mujal. Teised lõhnad, teised maitset, teine meeleolu, helidest ja värvidest rääkimata. Kui hammustada tädi pirukat, koorega kohvi peale rüübata ja aknast välja pilku heita, võib märgata, et ka taevas on

teine. Nagu Wermeeril kunagi, et midagi näha, pole vaja köögist kaugemale minna, tarvis ainult vaadata.

Kuna meil on nüüd kõik ühine – hing-ihu-saatus, saan silmapilkselt kaja kallima muljetest. Kui minule on see kõik lapsepõlve mälestus, siis kallimale – täiesti uued muljed, mis saavad kohe ka temale mälupõhja peidetud aareteks. Minu rõõm sellest lendab tagasi kallimale, ja varsti kogu väike köök on täis me meelte kajasid.

Ei rutta kuhugi, väga võimalik, et istume nii igat suutäit mekkides Eesti raadio meeleolumuusika saatel, kuni onutütar koolist tuleb.

... keegi kena daam tahab minust mööda oma koju pääseda. Teretan viisakalt ja palun vabandust, et siin tema trepil istun. Ehk on Suletta tütar, kellega kunagi hoovis mängisime? Jätkan juba bussipeatuses...

Mis meil siis laual oli peale koogi ja kohvi? Tahaks öelda, et rabarberikoogi, aga ei ole ju rabarberit tudengite talvevaheajal. Tädil oli alati käepärast rosolje ja marineeritud silk, mida ta ise soolasilgust osavasti valmistas... Tuli meelde! Kodujuust oli veel laual. Kus me elasime, sellist asja pole tuntud.

Ja veel oli meil ees pikk õnnelik elu.

Kui juba sai nii ilusasti pulmareisi algusest räägitud, peab ka lõpust jutustama. Sugulased kinkisid meile 25 rubla, et me ise endale veel ühe pulmakingi mälestuseks valiksime. See oli suur raha, stipp oli siis 35 rbl. Läksime poodi Kunstihoone esimesel korrusel, ja seal pole saanud pilku lahti kiskuda Concordia Clar'i "Kadriorust". Suur must graafiline leht ümmarguse kuuga läbi puulatvade. Kompositsioon oli lausa hulljulge – suurem osa pildist kujutas lihtsalt ööpimedust pargis.

Mulje oli täiesti muinasjutuline – kõhe ja ahvatlev. Tehnika poolest oli vist akvatinta, söövitus ühesõnaga. Concordia Clar oli kuulus kunstnik, pilt maksis 28 rbl. Ja meil me viimasel pulmareisi päeval pole jäänud kolmerublast lisada kingitud rahale. Siia maani kahju! Tuli osta mingi suveniiritüüpi rannaküla vaade.

Vahepeal aga jalutasime Rocca-al-Mares, kahekesi kogu Vabaõhumuuseumis. Ilm oli sula ja vaikne. Juba välitöödel, kus me sõpradeks saime, panime imestades tähele, et saame jalutades vaikida, ilma et see vähimatki pinget või piinlikkust oleks tekitanud. Tõesti, mis seal rääkida, kui oleme mõlemad kahe elu vahel – üks juba lõppes, teine ei ole veel alanud, kõnnime vagusi väljaspool reaalsust. Ja milleks meil see reaalsus? kõik, millest oskame unistada, on meiega.

11.9.22

Vihma all

Kuhu minna, kui ei ole enam kuhu minna?
Kuhu viia oma valu, mööda millist teed?
Et kõik teisiti nüüd oleks, annaks kalli hinna,
kuid ei tea, kellel anda, teeks... kuid mis sa teed?

Pole kuhu, ometigi kuhugi sa sammud,
jopekrae tõstetud ja näost veidi hall.
Kunagi see oli vist, aga väga ammu –
kõndisid ei tea kuhu sügisvihma all.

15.9.22

Unenägu

Nii harva antakse nüüd kohtumisi, et tarvis see tingimata kirja panna. Jumal on meile vangivalvuriks. Taevas hoidku, ei midagi halvustavat, vangivalvur võib täiesti hea inimene olla, lihtsalt linnakeses, kus ta elab, teist töökohta ei ole.

Mängime väikse pojapojaga indiaanlasi, jookseme kilgates toast tupp. Kallim astub sisse. Kui juba pojapoeg on väike, siis ka kallim päris nooruke ja imekena. „Sa pole ammu Tallinnas käinud, - ütleb ta mulle, - Kas sul töö juures kõik on korras?“ Issand, kui armsasti oli see öeldud! Kallim saab aru, et mul on kahju neid pojapojaga jätta isegi paariks päevaks, aga küll nad kuidagi toime tulevad, tarvis ju ka tööl vahest käia! „Jah, tõesti, – vastan mina, – peaks minema.“ Ja hakkangi kohe astuma. Ostan internetist lennupiletid, peaaegu viimase rahaga. Sõidan elektrirongiga lennujaama (tegelikult käisin alati bussiga, aga pole tähtis). Raudteejaamas tuleb meelde, et tarvis õhtuks midagi süüa kaasa võtta, ja ka lugemiseks mõnda viisakat paksu ajakirja (jälle kulud!) Ei leia kioskitest midagi sobivat, viskan koti õlale ja tahan edasi sammuda. Äkki näen, et see polegi minu kott, mis mul õlal ripub, vaid hoopis lillepott läbipaistval lindil mingi õitseva taimega. Ruttan tagasi. Nähtavasti siit pingilt krahmasin lillepoti, ja siia pidi mu kott jääma. Näen pingil ainult oma vana kampsunit – seda pole vargal vaja. Aga piletid, dokumendid – kõik on läinud. Oi, milline jama nüüd tuleb nende taastamisega! Kuid kõige hullem, et pean ka kallimale selle häbiväärse loo tunnistama. Selle masendava mõttega ärkan.

17.9.22

Sisukord

Sõda	2
Armunud	3
Eedeni aed	3
Renoir'i tüdrukud	4
Sinisilmne unistaja...	5
Tunnistada, et oled Venemaa kodanik...	5
Venelased on patoloogiliselt valelikud...	6
Visand	6
Ootamatu unenägu (26.3.22)	7
Veel ootamatut	9
Unenägu (10.4.22)	10
Euroviisu-2022	11
Sünnipäeva veedad nagu alati...	11
Unenägu (13.5.22)	12
Sõjaväsimus	13
Renoir'i vaimus	14
Koolist tööle ja tagasi...	15
Unenägu (25.5.22)	16
Unenägu (27.5.22)	16
Unenägu (30.5.22)	18
Unenägu (2.6.22)	19
Minu kallim	20
Unenägu (6.6.22)	20
Ukraina tüdruk	22
Maitsev hommik	23
Meie Eedeni aed	25
Poisid, poisid, ärge laske...	26
Tüdruk on vahva...	27
Meiega on juhtunud imelisi asju...	28
Lendav Hollandlane	28

Kauaoodatud kohtumine	29
Elu lühikokkuvõte	29
Unenägu (21.6.22)	30
Me oskame lennata...	31
Unenägu (3.7.22)	33
Siluett	34
Mina nägin Jumalat...	34
Ukrainlannad	35
Viisil "Ja Tema heldus kestab igavestu. Halleluuja!"	35
Hüvastijätt	36
Lapsepõlves rääkisin ma...	36
Täiskasvanud lastel...	37
Jumal:	37
Jumala õnnistus?	38
Täiesti imeline lugu	38
2022	42
Ennesõjaaegsel pildil	43
Pojale	43
Väike leedi	44
Õnnetud on kaastundlikud...	45
Kiisuke, mis sa...	45
Unenägu (2.8.22)	45
Võin süüa anda teil...	46
Laul Eedeni Aiast	47
Siin me...	48
Teki all	49
Õine lend	51
Ühine looming	52
Nooruse kõrb	54
Unenägu (14.8.22)	54
Ootamatu	56
Mu väikesed rinnad...	56

Kuidas näed sina välja...	57
Mu noorukesele muusale	57
Ebameeldiv	57
Kallimale	58
Liiga kaua oodatud kohtumine...	59
Muinasmaa värav	59
Õudukas	60
Antoloogia	60
Unenägu (24.8.22)	61
Sophie Marceau	62
Kõrge tiitel	64
Kes ei ole armunud, palun mitte lugeda	65
Karenin	66
Tegelikult	67
Lido	68
Kiri unenäost	68
Salakohtumine	70
Harjusin rindeuudistega...	71
Kiidulaul	71
Pikantne lugu	74
Egoism	74
Sõbrannad	77
Feminofiilia	77
Pimeduses	78
Maitsev hommik – 1974	81
Vihma all	83
Unenägu (17.9.22)	84